

FINANS
DANMARK

Unge

gæld, forbrug og opsparing

Rapport · Marts 2020

Forord

Livet er fyldt med valg og prioriteringer, der kan have store privatøkonomiske konsekvenser. Lige nu. Og på længere sigt.

Allerede i teenageårene skal unge forholde sig til, hvor vigtigt det er for dem at have det nyeste tøj eller den seneste smartphone. Og om de har råd til det. Hvis de vælger at købe en mobiltelefon på afbetaling, skal telefonen betales af med renter og afdrag – det betyder, at de på den ene eller anden måde må skære ned på deres fremtidige forbrug på andre områder. Senere får deres valg typisk endnu større betydning, når de flytter hjemmefra og eventuelt må låne til indskud på en lejelejlighed, nye møbler, studiestart, rejser eller køb af egen bolig eller bil. Alt sammen er det valg, der følger de unge og kan have stor indvirkning på deres fremtidige liv.

Der er fortsat mange unge, der træffer det valg at låne penge, de ikke kan betale tilbage. Andelen er heldigvis faldende - men de unge, der gør, kan i sidste ende blive registreret i RKI med store konsekvenser til følge. For et fåtal af unge udvikler problemerne sig til langvarige gældsproblemer, hvor situationen kommer ud af kontrol og får stor betydning for de unges trivsel og muligheder. De meget langvarige gældsproblemer begynder nemlig oftest blandt unge i teenageårene, inden de når at få en stor økonomisk erfaring. Fremtidsdrømme risikerer altså at lide under en dårlig økonomisk prioritering og forståelse i de tidlige ungdomsår.

Ifølge de unge selv, er det ofte mangel på selvkontrol og forståelse, der bringer deres økonomi ud af kurs. De har svært ved at sige nej – til sig selv - når der er noget, de brændende ønsker sig. Det ses især, når de unge flytter hjemmefra og/eller begynder på et studie, hvor der pludselig er mere økonomisk og

personlig frihed, men også større behov for, at de selv prioriterer – en øvelse, der kan være svær og tage mange år at lære.

Andre livsbegivenheder, som det at få børn, kan også være en stor økonomisk udfordring – særligt for meget unge forældre, der pludselig ikke kun har sig selv at tage vare på. Omkring hver 11. ung får børn, inden de fylder 24 år, og mange af dem kommer økonomisk skævt fra start. Tendensen til gældsproblemer blandt unge forældre er faktisk større, jo yngre forældrene er. For at ruste de danske unge til bedre til at kunne styre deres økonomi, få overblik og træffe gode beslutninger har Finans Danmark i samarbejde med Danmarks Matematiklærerforening skabt Pengeuge, som hvert år kører i uge 11. Her får skoleklasser fra 7. til 9. klassetrin over hele landet tilbud om undervisningsmateriale og gæsteundervisning fra bankansatte og bankdirektører.

Rapporten her lanceres som en del af Pengeugen og giver baggrundsviden om, hvordan det egentlig står til med danske unge og deres privatøkonomi. I år har vi to særtemaer. I det ene ser vi på, hvorfor gældsproblemer opstår i ungdomsårene. Her har vi fået input fra erfarne gældsvejledere i både Københavns Kommunes Gældsvejledning samt Settlementet på Vesterbro, der arbejder sammen med danske banker. Det andet særtema er blevet til i samarbejde med Forbrugerrådet Tænk, og her ser vi på unges økonomiske udfordringer, når de bliver forældre i en tidlig alder.

God læsning!

Ulrik Nødgaard

Indhold

1	Gæld og formue blandt unge	7
	Unge stifter tidligt gæld.....	8
	Nogle unge stifter stor gæld hos andre kreditselskaber	10
	Unge gæld har været faldende siden finanskrisen	12
	Mange unge begynder voksenlivet med en stor finansiell formue	12
	Unge lader det meste af deres finansielle formue stå i banken	14
	Store regionale forskelle og forskelle afhængigt af køn	14
	Investeringsaktiviteten blandt unge er faldende	16
2	De unge dårlige betalere	21
	Færre danske unge ender i RKI - men gælden er steget	22
	Geografiske forskelle i RKI-registreringerne	25
	Andre finansieringsselskaber registrerer flest unge i RKI	27
	Gældsrestancer er en indikator for dårlige betalere	30
	Hvem er de unge med misligholdt gæld?.....	31
	Betydningen af arv og miljø	32
3	Gældsproblemer i ungdomsårene	35
	De unge er særligt udsatte i teenageårene og begyndelsen af 20'erne.....	38
	Gældsproblemer kan være forbundet med store omkostninger for de unge	41
	Der kan være mange grunde til, at problemerne begynder.....	44
	Gældsproblemerne varer ved, når de unge ikke får styr på de bagvedliggende problemer.....	45
	Heldigvis er der en vej ud af problemerne igen.....	46
4	Når unge får børn	49
	Lidt under hver 11. har fået barn, inden de bliver 24 år.....	51
	Unge forældre kommer oftere økonomisk skævt fra start	52
	De unges baggrund har en central betydning.....	54
	Det bliver særligt svært, når forældrene ikke er sammen om forælderrollen	56
	Unge forældres økonomiske udfordringer	57
	Unge forældre reagerer forskelligt på de økonomiske udfordringer	58

1

Gæld og formue blandt unge

De fleste unge får på et tidspunkt behov for at låne penge. Det kan være i forbindelse med studierne, eller når de skal købe den første bil eller bolig. Og så længe indkomsten på længere sigt rækker til det, giver det i mange tilfælde også god mening at låne penge. Det betyder for eksempel, at unge ikke behøver at spare op i årevis, før de kan købe drømmeboligen – men i stedet kan få hjælp i banken.

Det er dog vigtigt, at unge i en tidlig alder bliver klædt på til at bevæge sig ud på lånemarkedet. Uden den rette finansielle forståelse kan de nemt komme galt afsted og optage unødige, dyre lån og i værste fald

ende i gældsproblemer. Lige så vigtigt er det, at unge får en tidlig forståelse for at betale af på deres gæld og spare op. Det handler i høj grad om sikkerhed og om at sætte penge til side til forudsete og uforudsete udgifter og nedgang i indkomsten på et senere tidspunkt.

I dette kapitel ser vi på, hvordan det ser ud med de unges gæld og formue. Hvor meget gæld og formue har de? Hvornår bliver gælden etableret? Hvordan placerer de deres formue?

Definitioner og data

Finans Danmarks analyse af unges gæld og formue er baseret på den individbaserede formue- og gældsstatistik fra Danmarks Statistik og fokuserer på unge i alderen 18-29 år. Beløbene er opgjort ultimo året. Selvstændige og personer uden fuld skattepligt i Danmark er udeladt af analysen.

Gældsdata

Data inkluderer lån med pant i fast ejendom, prioritetsgæld i pengeinstitutter, øvrige banklån, samt andre lån. Lån med pant i fast ejendom består af kreditforeningsgæld og pantebrevsgæld. SU-lån omfatter både unges SU-lån under studiet og SU-lån efter endt studie. Andre lån dækker over gæld til andre kreditinstitutter såsom kviklån, køb på afbetaling og kontokort, lån ydet af kommuner mv.

Formuedata

Data omfatter formue placeret i bolig og bil, finansiell formue og pensionsopsparing. Boligformue består af værdien af ejer-, andels- og fritidsbolig. Den finansielle formue dækker over

indestående i pengeinstitutter, obligationer, aktier m.v., andel i investeringsfonde og pantebreve i depot. Ikke-beskattede pensionsordninger indgår med 60 procent. Ikke alle formueposter er afdækket, således indgår unoterede aktier, der ikke ligger i depot, kontantbeholdninger, værdien af indbo, kunst, lystbåde mv. ikke i Danmarks Statistiks opgørelse.

De unges livssituation

Vi opdeler unge ud fra deres bolig-, uddannelses- og beskæftigelsesstatus. Unge er studerende, hvis de i udgangen af året står registreret som i gang med en fuldtidsuddannelse, hvor AMU-kurser og sprogkurser ikke er talt med. Færdiguddannede inkluderer unge, der har færdiggjort en form for erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse og ikke er studerende. Hjemmeboende inkluderer alle unge, der bor på samme adresse som en eller flere af deres forældre, unge i egen ejerbolig inkluderer unge, der ejer en bolig og unge i lejebolig inkluderer, unge der hverken er hjemmeboende eller bor i egen ejerbolig.

Unge stifter tidligt gæld

Unge i Danmark får mulighed for at optage gæld, når de bliver 18 år. Det er dog relativt få, der stifter gæld så tidligt i deres liv. Men i begyndelsen af 20'erne har mere end hver fjerde ung et lån. Gælden udgør på det tidspunkt i gennemsnit, hvad der svarer til ca. 15 procent af årsindkomsten, jf. figur 1.1. For unge i midten af 20'erne er andelen med gæld vokset til næsten 60 procent, og gælden udgør gennemsnitligt, hvad der svarer til næsten to tredjedele af årsindkomsten.

I de tidlige ungdomsår udgør gæld uden pant den største del, og heraf udgør SU-gæld omtrent halvdelen. Resten består af gæld til banken samt forbrugslån til andre virksomheder. Lån med pant i fast ejendom begynder at fylde mere, når de unge kommer op i 20'erne og flytter hjemmefra, hvoraf en del flytter i egen bolig.

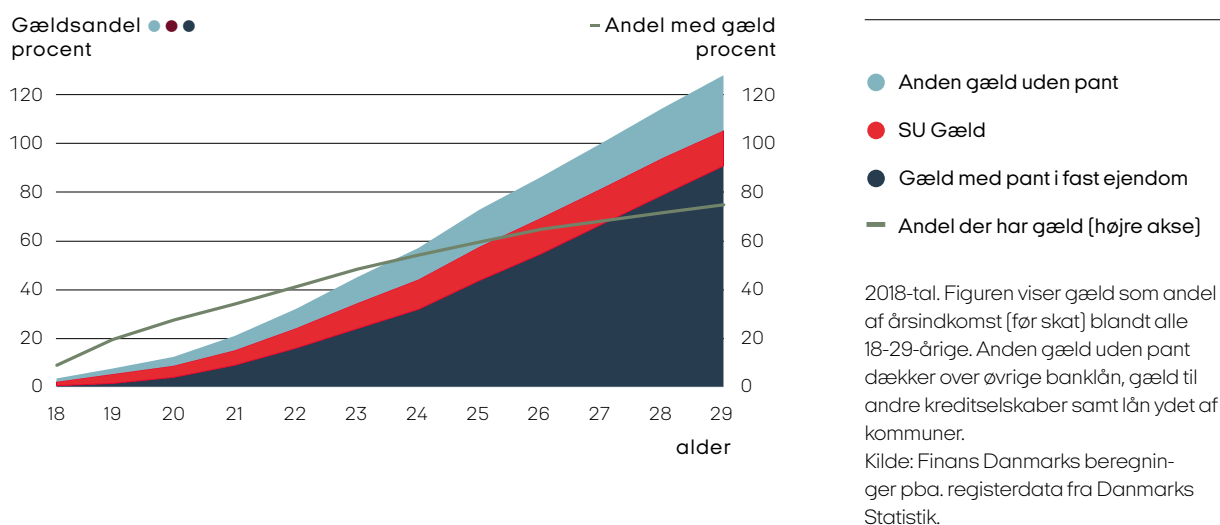
De unges gældsudvikling over alder hænger i høj grad sammen med ændringer i deres livssituation. I de unge teenageår er næsten alle unge studerende og bor stadig hjemme ved deres forældre. På dette tidspunkt er deres gæld typisk meget begrænset – i gennemsnit på ca. 9.000 kr. – hvoraf SU-gæld udgør en tredjedel, jf. figur 1.2. I begyndelsen af 20'erne flytter de fleste hjemme fra - ofte først til en form for lejebolig eller kollegie. Her får de unge i højere grad selvstæn-

dig økonomi, og tendensen til gældsstiftelse stiger betydeligt. For unge studerende i lejebolig ligger den gennemsnitlige gæld på ca. 45.000 kr. SU-gæld udgør nu to tredjedele af gælden.

Fra midten af 20'erne og frem bliver mange unge færdiguddannede og kommer ud på arbejdsmarkedet. Det medfører endnu et større skifte i deres økonomi. En fast og forudsigelig indkomst er oftest en forudsætning for, at banker og andre vil yde større, usikrede lån (uden pant i fast ejendom). Det kan også ses på størrelsen af de unges gæld, som nu udgør omkring 66.000 kr. SU-lån fylder betydeligt mindre, mens prioriterede og uprioriterede banklån – såsom billån og kassekredit til forbrugslån i banken – fylder betydeligt mere. Desuden udgør andre lån også en stor del. Det kan være lån til kommunen, køb på afbetaling og forbrugslån fra andre kreditudbydere – herunder kviklån, sms-lån med videre.

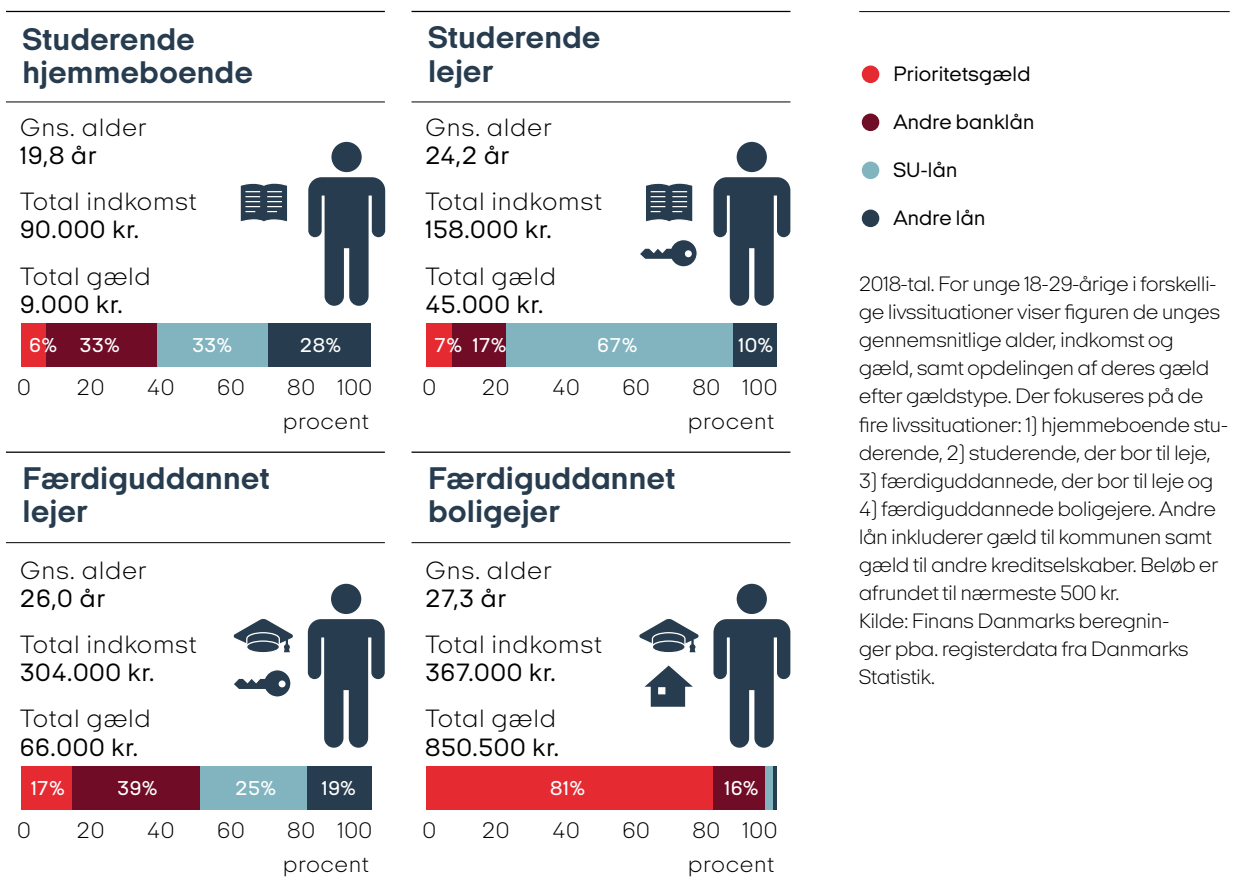
Det helt store skifte ses, når de unge flytter i egen bolig, hvilket i høj grad øger behovet for gældsstiftelse. Unge færdiguddannede boligejere har en gæld på omkring 850.000 kr. i gennemsnit. Realkreditgæld udgør omkring to tredjedele af gælden, mens resten langt overvejende er bankgæld.

Figur 1.1 · Lånene stiger hurtigt

— **Figur 1.2 · Store forskelle i de unges gæld afhængig af livssituation**

Nogle unge stifter stor gæld hos andre kreditselskaber

Nogle unge optager gæld hos andre kreditselskaber, hvilket primært inkluderer køb på afbetaling i butikker, kviklån, sms-lån og lignende. I nogle tilfælde skyldes det, at banken har sagt nej til at forhøje deres kredit. Det kan også være fordi, de unge oplever, at det er for bøvel at spørge banken, eller fordi de ikke sætter sig ind i, hvor de kan få det billigste lån. Når vi spørger de unge, hvordan de vælger lån, svarer 15 procent med forbrugslån, at de bare tager det første lån, de ser – altså uden videre vurdering af låneomkostninger mv. [jf. Pengeuge-rapporten 2019, s. 38].

Det kan hurtigt blive et stort problem, når de unge på den måde optager gæld uden omtanke. Gæld fra andre kreditselskaber bliver ofte meget dyr for de unge. Og når banken har sagt nej til at forhøje deres kredit, er det typisk også fordi, den unge er i høj risiko for at ende i gældsproblemer, hvis han eller hun optager mere gæld.

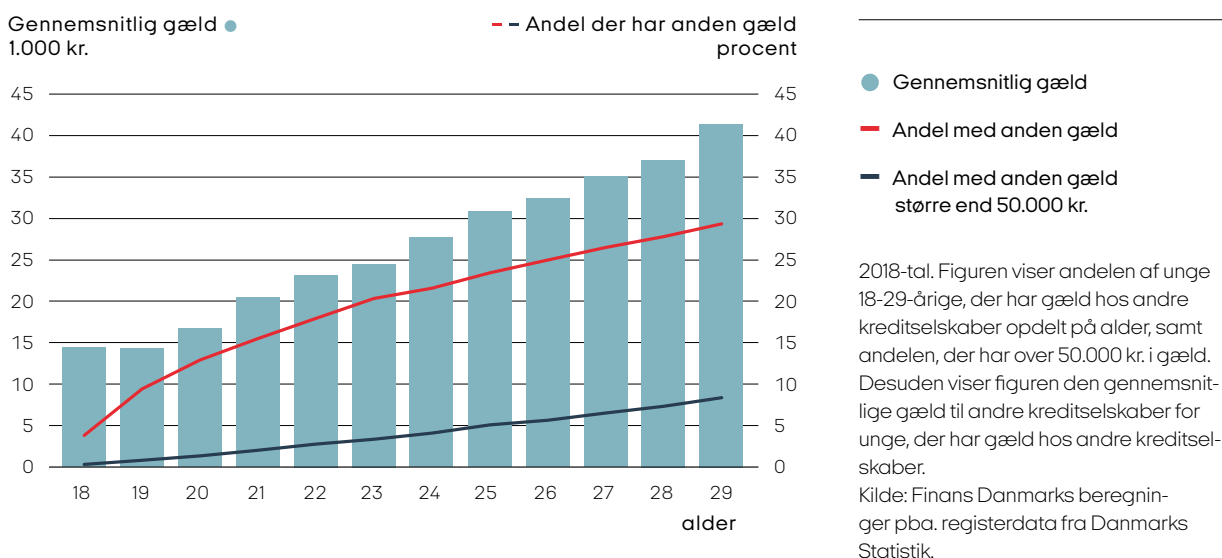
I gennemsnit har hver femte ung gæld hos andre kreditselskaber – i gennemsnit en gæld på ca. 30.000 kr. Tendensen stiger relativt hurtigt i de tidlige ungdomsår, fra færre end hver 20. i 18-årsalderen til omkring

hver femte i 23-årsalderen og næsten hver tredje i 29-årsalderen, jf. den røde linje i figur 1.3.

Vi kan også se, at nogle unge, der optager denne form for gæld, ender med at stifte rigtig meget gæld. Ud af alle unge, optager omkring 4 procent gæld hos andre kreditselskaber for over 50.000 kr. Her er tendensen også stigende med alderen, og i 29-årsalderen har over 8 procent gæld hos andre kreditselskaber for mere end 50.000 kr., jf. den blå linje i figur 1.3.

Tendensen til at optage gæld fra andre kreditinstitutter er også geografisk betinget. I Øst, Vest- og Sydsjælland og i Sydjylland er der særligt mange unge, som har optaget kredit hos andre kreditselskaber – 29 procent mod 20 procent for hele landet, jf. procentsatserne i figur 1.4. Det er også i disse områder – sammen med Nordsjælland – at de unge i gennemsnit har størst gæld til andre kreditselskaber, jf. beløbsstørrelserne i figur 1.4. Det viser sig faktisk, at omkring 6 procent af de unge i Øst, Vest- og Sydsjælland og i Sydjylland har for over 50.000 kr. i gæld hos andre kreditselskaber, hvor det kun gælder for 4 procent på landsplan.

Figur 1.3 · En del af de unge stifter gæld hos andre kreditselskaber

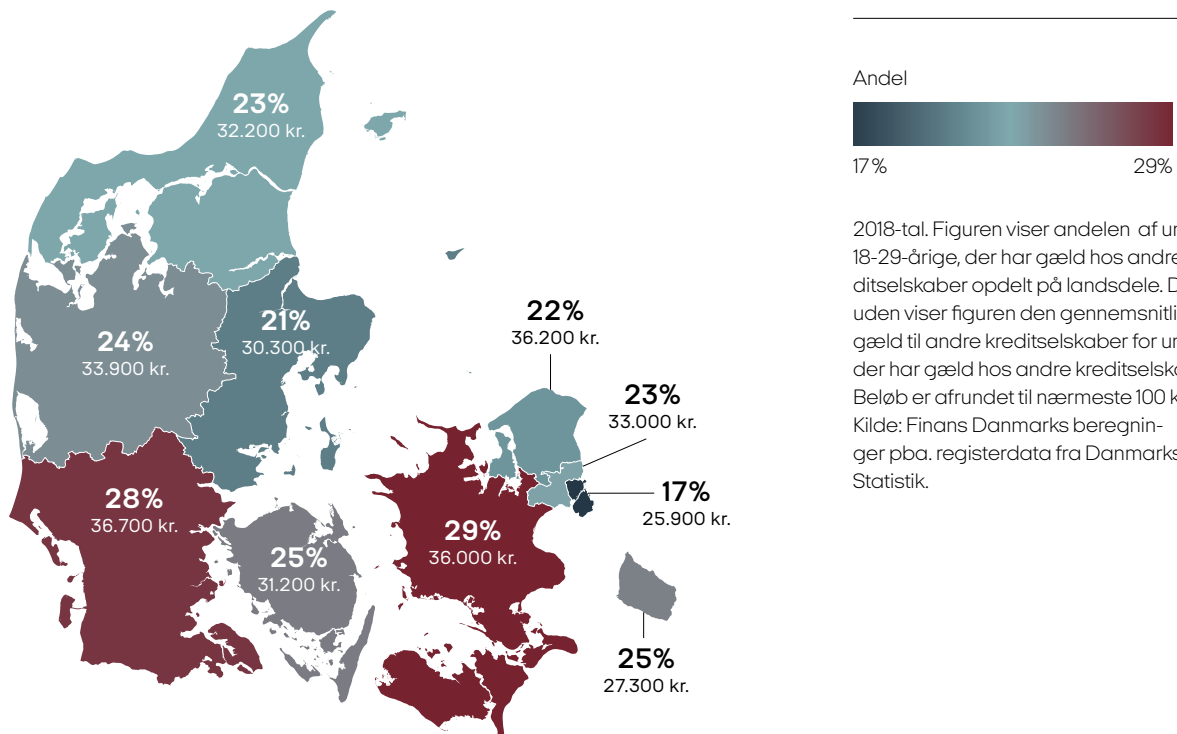

” I gennemsnit har hver femte ung gæld hos andre kreditselskaber

— **Figur 1.4** · Gældsstiftelsen hos andre kreditselskaber er størst i Sønderjylland, samt på Sydsjælland og Lolland- Falster

2018-tal. Figuren viser andelen af unge 18-29-årige, der har gæld hos andre kreditselskaber opdelt på landsdele. Desuden viser figuren den gennemsnitlige gæld til andre kreditselskaber for unge, der har gæld hos andre kreditselskaber. Beløb er afrundet til nærmeste 100 kr. Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Unge gæld har været faldende siden finanskrisen

De unges gældskvote (altså gæld som andel af indkomsten) har været faldende i årene efter finanskrisen, som det også gælder for resten af befolkningen, jf. figur 1.5. Siden 2013 har gældskvoten dog været mere eller mindre konstant, da de unges gennemsnitlige gæld er steget omtrent så hurtigt som deres gennemsnitlige indkomst – fra 94.000 kr. til 105.000 kr., svarende til en stigning på 2,4 procent pr. år. Over samme periode er den gennemsnitlige indkomst kun steget fra 141.000 kr. til 159.000 kr., svarende til en stigning på 2,2 procent pr. år.

Den faldende gældskvote efter den finansielle krise skyldes nok særligt en større forsigtighed blandt långiver og låntager ved etablering af ny gæld. Den flade udvikling i gældskvoten i de seneste år tyder dog på, at den højere forsigtighed nu er slået fuldt igennem på de unges forbrug og gæld.

Siden 2015 har vi set en lille stigning i gældsrationen for unge boligejere, givet vis på grund af de meget lave renter og stigende boligpriser mange steder i landet. Gældsrationen for andre unge er fortsat faldende.

Mange unge begynder voksenlivet med en stor finansiel formue

Mange unge tager fat på voksenlivet med en relativ stor finansiel formue. Det kan være penge, de selv har sparet op, eller en børneopsparing, og pengene kan stå på en bankkonto eller være investeret i for eksempel aktier. I 18-årsalderen har 45 procent af de unge en finansiel formue på minimum 25.000 kr. Den udgør i gennemsnit, hvad der svarer til ca. 120 procent af deres årsindkomst, jf. figur 1.6. Efterhånden som de bliver ældre og flytter hjemmefra, bliver den finansielle formue gradvist relativt mindre. I slutningen af 20'erne udgør den i gennemsnit en fjerdedel af årsindkomsten.

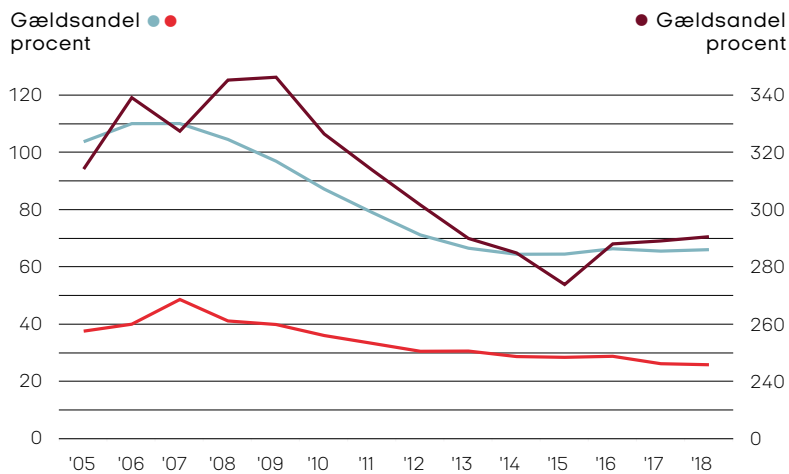
Nogle unge har også bil og ejerbolig, som også er en form for formue. I modsætning til den finansielle formue stiger den relative bolig- og bilformue typisk med alderen. En stor boligformue er dog ofte modsvaret af en stor boliggyld, så der er sjældent tale om ren friværdi for unge boligejere.

Pensionsopsparing fylder ikke meget i de tidlige ungdomsår, da mange unge er i gang med at studere. Men i takt med at de unge kommer ud på arbejdsmarkedet, begynder de også at spare op til pensionen, og dermed stiger denne del af formuen også.

— **Figur 1.5** · Faldende gældskvoter siden finanskrisen

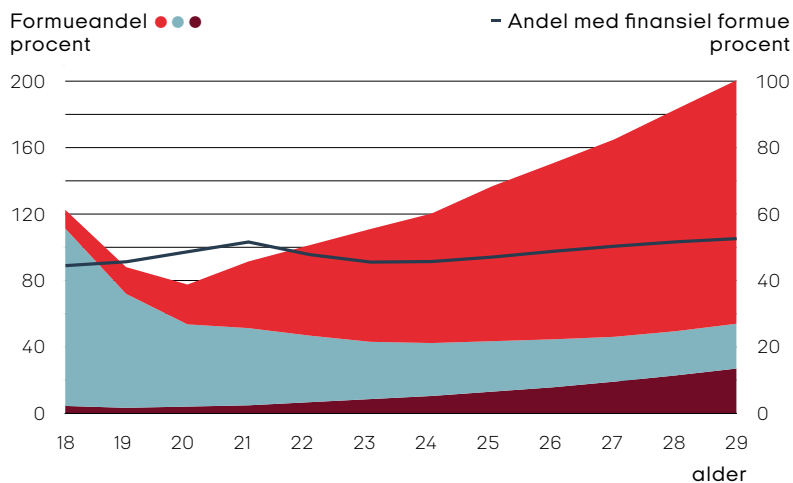

- Alle unge
- Unge boligejere (højre akse)
- Andre unge

2018-tal. Figuren viser den gennemsnitlige gæld som andel af indkomst blandt de 18-29-årige. Der er opdelt på hhv. alle unge 18-29-årige, unge i ejerbolig, og andre unge.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

— **Figur 1.6** · Unge begynder voksenlivet med en finansiell formue

- Bolig og bil
- Finansiell formue
- Pensionsopsparing
- Andel der har finansiell formue (højre akse)

2018-tal. Figuren viser formue som andel af årsindkomsten før skat blandt 18-29-årige. Andelen, der har finansiell formue, inkluderer alle unge med en finansiell formue på mere end 25.000 kr.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Unge lader det meste af deres finansielle formue stå i banken

Mens nogle unge får investeret en pæn del af deres finansielle formue, har de unge i gennemsnit det meste stående i banken. Kun lidt under en femtedel bliver investeret i enten obligationer, aktier eller investeringsbeviser.

Den finansielle formue er størst hos de færdiguddannede boligejere, mens investeringsadfærden – set

som andelen, der er investeret – er næsten ens for unge i de fire betragtede livssituationer, jf. figur 1.7. Unge færdiguddannede i lejebolig investerer dog en bemærkelsesværdig lille andel af deres finansielle formue – i gennemsnit kun en tiendedel. Af de investerede midler investerer de unge omtrent lige meget i henholdsvis investeringsfonde og aktier, mens kun en beskedent del investeres i obligationer.

Store regionale forskelle og forskelle afhængigt af køn

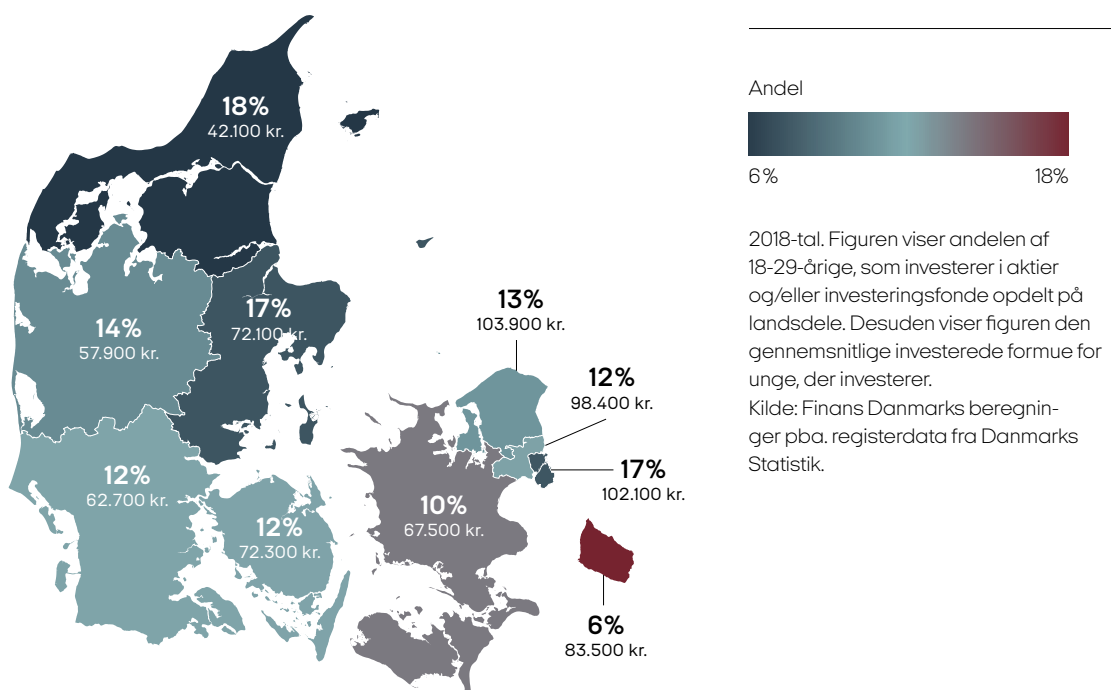
Der er dog ret store forskelle i investeringsadfærden på tværs af landet. Nordjylland ligger i top, hvad angår andelen af de unge, der investerer. Her investerer knap hver femte. Omvendt gælder det kun for 6 procent af de unge på Bornholm, jf. procentsatserne i figur 1.8.

Når vi ser på omfanget af de unges investeringer, ligger København og Nordsjælland i top. Her har unge, der investerer, gennemsnitligt ca. 100.000 kr.

investeret, mens de unge investorer i Nordjylland og på Bornholm i gennemsnit kun har hhv. 42.100 kr. og 83.500 kr. investeret, jf. beløbene i figur 1.8.

Investeringslysten er generelt lidt højere blandt unge mænd end blandt unge kvinder. Knap 20 procent af de unge mænd investerer i aktier eller investeringsfonde, mens det kun gælder 16 procent af kvinderne, jf. figur 1.9.

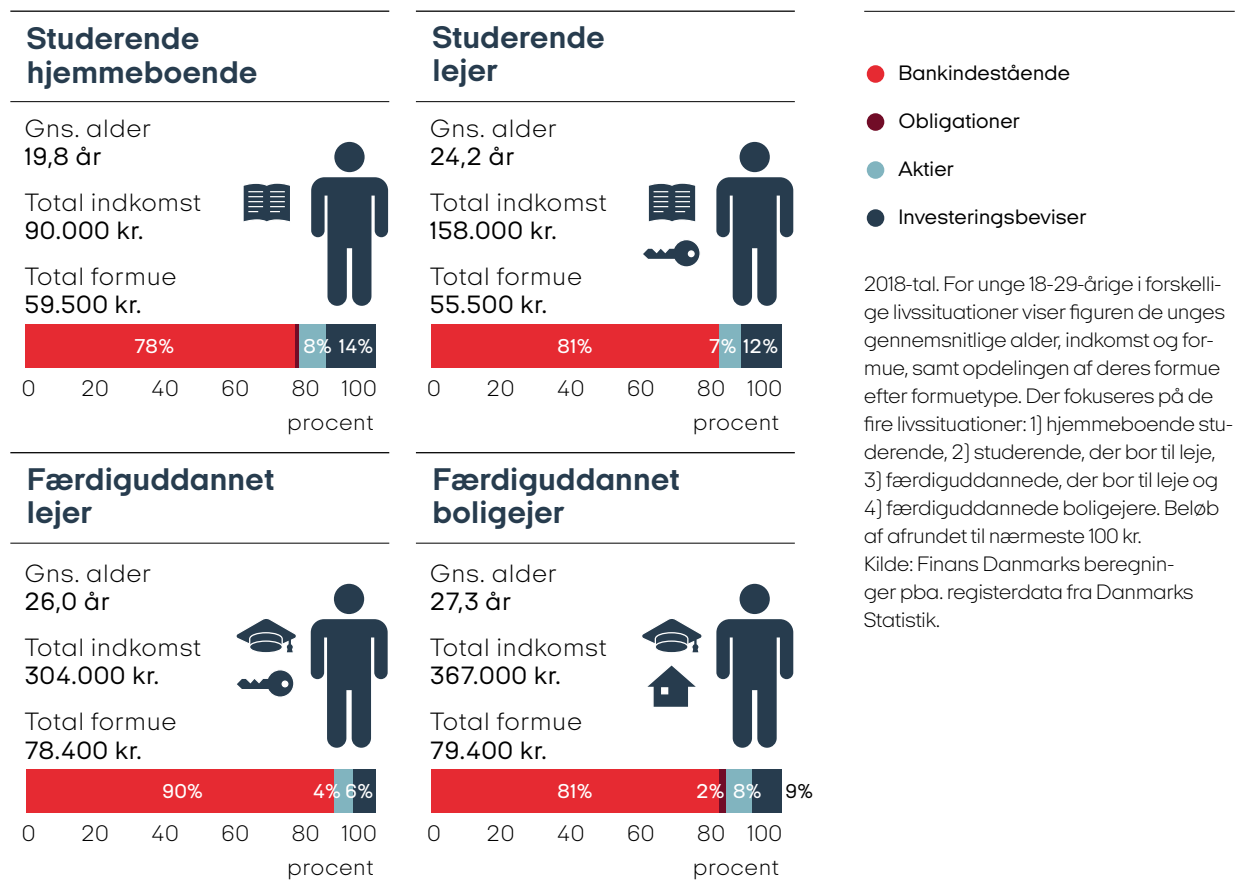
Figur 1.8 · Flest unge i Nordjylland investerer

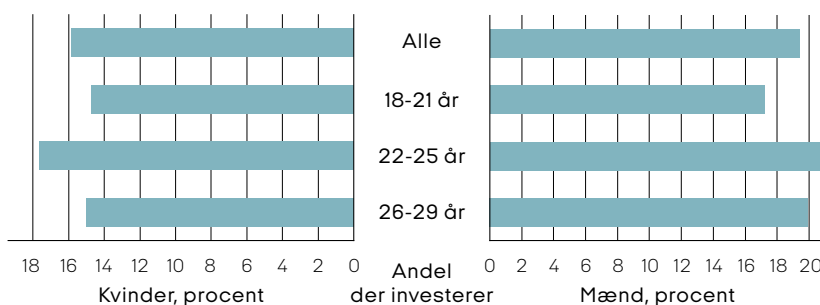
Andelen, der investerer, stiger i de tidligere ungdomsår. Mens der er ca. 16 procent, som investerer, når de er i 18-21-årsalderen, er der næsten 20 procent, som investerer i 22-25-årsalderen. Herefter falder tenden-

sen lidt igen. Faldet gennem de senere ungdomsår kan skyldes, at de unge indfrier midler, investeret som del af deres børneopsparing, f.eks. når de køber bolig eller bil.

— **Figur 1.7 · Unge investerer ca. en femtedel af formuen**

— **Figur 1.9 · Aktie- og risikovilligheden lidt større blandt unge mænd**

2018-tal. Figuren viser andelen af de 18-29-årige, som investerer i aktier og/eller investeringsfonde, opdelt på aldersgruppe og køn.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Investeringsaktiviteten blandt unge er faldende

For danskere generelt har andelen, der investerer, været faldende siden finanskrisen – når vi ser på investeringer ud af privat opsparing. Og det er faktisk bemærkelsesværdigt, hvor stor og varig effekt finanskrisen synes at have haft på danskernes deltagelse på aktiemarkedet. Det er ærgerligt, da aktieinvesteringer har givet et godt langsigtet afkast. Selv hvis man havde begyndt sin aktieinvestering på det værste tænkelige tidspunkt inden for de sidste 20 år – lige inden finanskrisen i 2007 – ville en langsigtet køb-og-hold strategi, bredt investeret i globale aktier, stadig have givet et gennemsnitligt årligt afkast på omkring 5,6 procent. [jf. nyhed fra Finans Danmark 13.12.2019]

Denne tendens ses også for unge i de sene 20'ere og særligt for folk op i 30'erne, jf. figur 1.10. For de

30-34-årige investerede knap hver femte i aktier i årene lige inden finanskrisen – det faldt til ca. hver otte i 2018. Det svarer til et fald på over 30 procent. Faldet har generelt været mindst i Jylland og størst på Sjælland og øerne – dog med København by som en vigtig undtagelse, jf. figur 1.11.

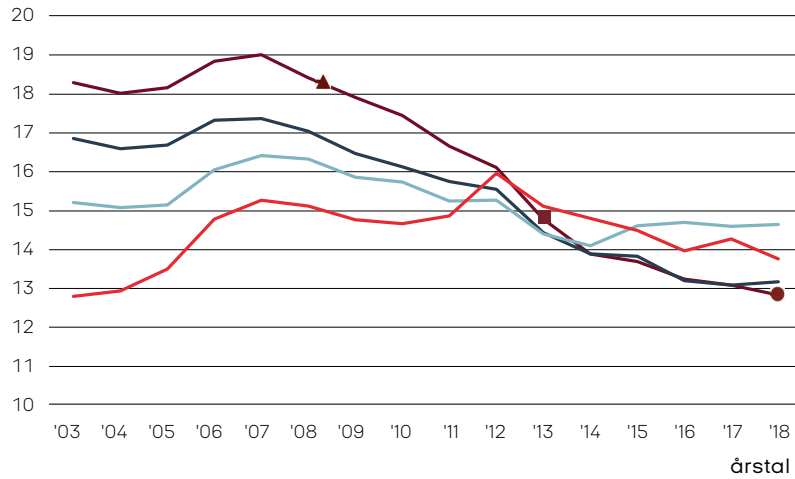
Når vi ikke ser det samme fald for de yngre aldersgrupper, kan det blandt andet skyldes, at mange unge fortsat investerer ud af deres børneopsparing, indtil de er i midten af 20-erne – hvoraf nogle investeringer er foretaget flere år tilbage af deres forældre. En spørgeundersøgelse, som YouGov foretog blandt 16-25-årige i 2017, viser at to ud af tre, der investerer i aktier, gør det igennem en børneopsparing lavet af deres forældre.

” To ud af fem unge, der investerer i aktier, gør det i igennem en børneopsparing lavet af deres forældre

— **Figur 1.10 · En faldende andel investerer i aktier og investeringsfonde**

Andel der investerer
procent

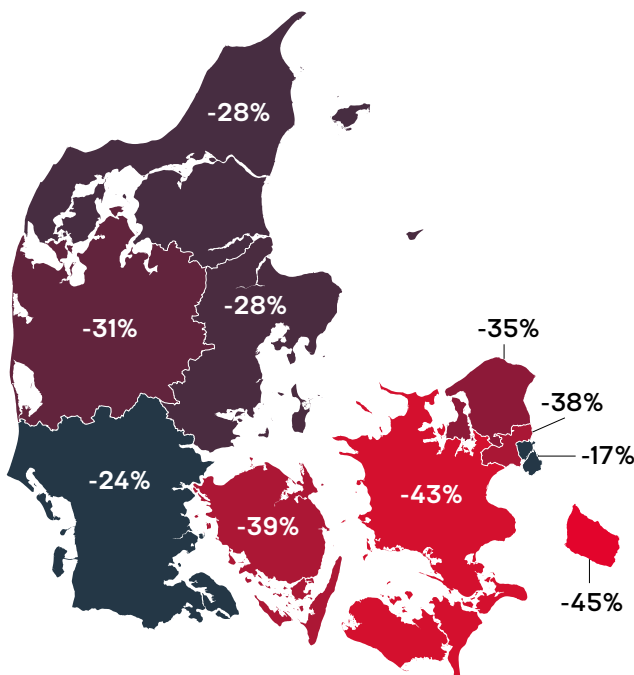

- 18-21 år
- 22-25 år
- 26-29 år
- 30-34 år

Figuren viser den historiske udvikling i andelen af danskere i forskellige aldersgrupper, der investerer i aktier eller investeringsfonde.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

— **Figur 1.11 · En faldende andel investerer i aktier og investeringsfonde**

Andel

Figuren viser det procentvise fald [2008-18] i andelen af 30-34-årige, der investerer i aktier og/eller investeringsfonde opdelt på landsdele.

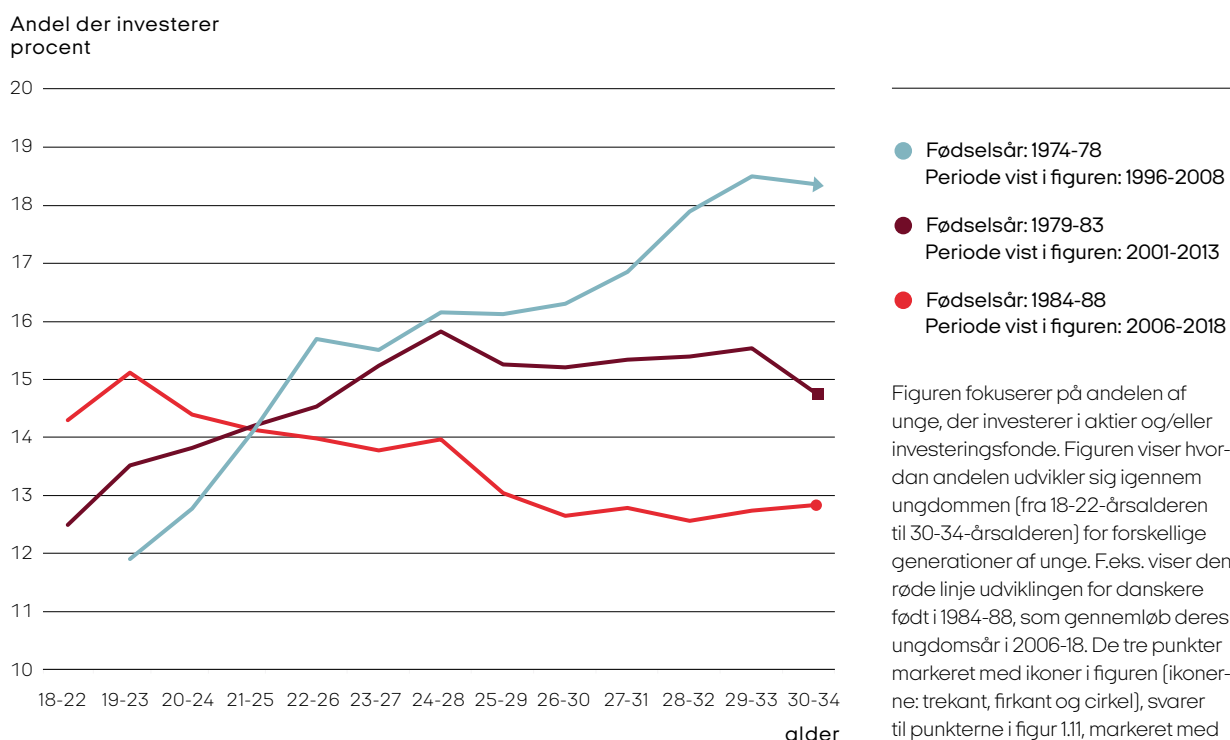
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

1 · Gæld og formue blandt unge

Aktiemarkedsdeltagelsen for danskere, der i dag er i 30-34-årsalderen, kan ses som et resultat af deres erfaringer og succes med aktieinvestering igennem ungdomsårene. Generationen af danskere, der er 30-34-årige i dag, var 18-22 år i 2006, og siden dengang er deres aktiemarkedsdeltagelse faldet betydeligt, jf. den røde linje i figur 1.12. Det er unormalt i en historisk kontekst. Ser vi f.eks. på den generation af danskere, der var 30-34 år i 2008, så steg deres aktiemarkedsdeltagelse betydeligt, fra de var 18-22 år, til de var 30-34 år, jf. den blå linje i figur 1.12. For den mellemliggende generation af danskere, som vist i figuren, der var 18-22 år i 2001, ses også en stigende aktiemarkedsdeltagelse igennem ungdommen, dog betydeligt påvirket af finanskrisen, jf. den mørkerøde linje i figur 1.12.

Det er ikke kun i en historisk kontekst, at danske unge sakker bagud, når det gælder deltagelse på aktiemarkedet. Noget tilsvarende ses, når vi sammenligner med aktiemarkedsdeltagelse blandt unge i Sverige, jf. figur 1.13. Svar på spørgeskemaundersøgelser indikerer, at knap 20 procent af danske unge investerer i aktier, hvorimod det gælder for over 30 procent af de unge i Sverige. Forskellen er endnu større for de unges investeringer i investeringsfonde. Danske unge investerer stort set ikke i investeringsfonde, mens over halvdelen af de unge i Sverige har investeringsfonde.

— **Figur 1.12 · En faldende andel investerer i aktier og investeringsfonde over generationer**

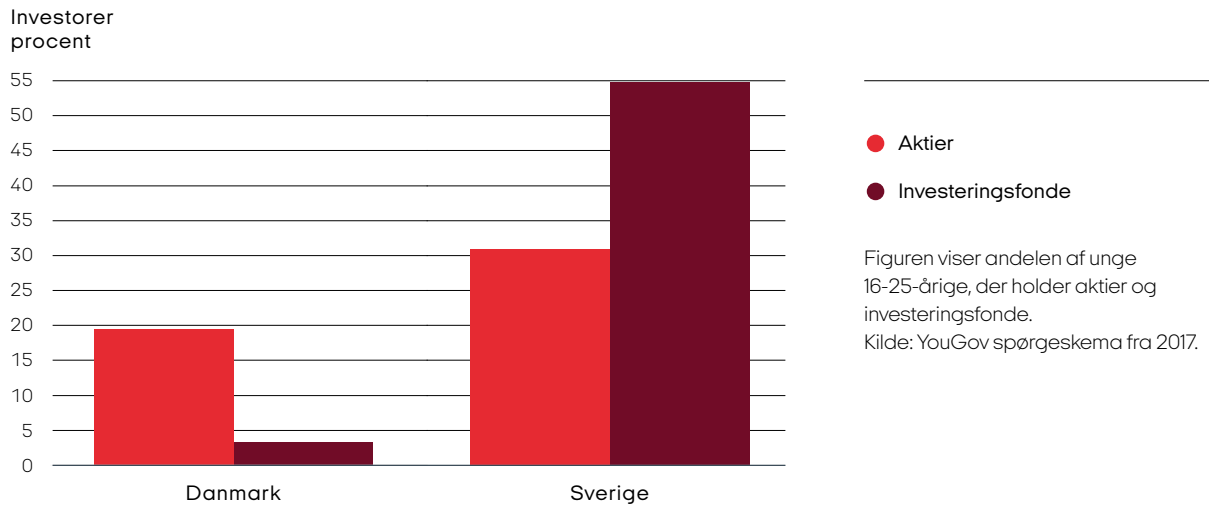

Figuren fokuserer på andelen af unge, der investerer i aktier og/eller investeringsfonde. Figuren viser hvordan andelen udvikler sig igennem ungdommen [fra 18-22-årsalderen til 30-34-årsalderen] for forskellige generationer af unge. F.eks. viser den røde linje udviklingen for danskere født i 1984-88, som gennemløb deres ungdomsår i 2006-18. De tre punkter markeret med ikoner i figuren (ikonerne: trekant, firkant og cirkel), svarer til punkterne i figur 1.11, markeret med samme ikon.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

— **Figur 1.13** · Danske unge investerer langt sjældnere end unge i Sverige

2

De unge dårlige betalere

I løbet af 20'erne skal de fleste unge ud at stå på egne ben. De skal tjene deres egne penge, de flytter i egen bolig og skal i det hele taget til at klare sig selv. I den forbindelse er der ofte behov for at låne penge. En del unge kommer dog skævt fra start og bliver registreret som dårlige betalere. Ender de først i den situation, kan deres fremtidige lånemuligheder blive begrænset, og drømmen om at klare sig selv kan bryde. Samtidig kan det også have negative konsekvenser for de unges evne til at bidrage til samfundet.

Der er således både individuelle og samfundsøkonomiske omkostninger, når de unge ikke har styr på privatøkonomien.

Andelen af unge registreret i RKI har gennem længere tid været faldende, men desværre er der stadig alt for mange unge, der ender i RKI med status som dårlige betalere, og størrelsen af deres misligholdte betalinger er stigende. Det understreger, at behovet for at øge unges finansielle forståelse fortsat er stort.

Definitioner og data

Analysen af unge RKI-registrerede er baseret på data, stillet til rådighed af Experian, der ejer Danmarks største skyldnerregister, RKI. Datasættet er et særtræk, der indeholder oplysninger om unge dårlige betalere mellem 18 og 30 år, som kan blive registreret i RKI i årene 2013-19. Unge kan blive registreret i RKI, hvis de ikke har betalt deres regninger eller afdraget som aftalt på et lån. Registreringen sker efter tre rykkerskrivelser, hvor der i den sidste rykkerskrivelse bliver sendt advarsel om en indberetning til RKI. Analysen af unge med gældsrestancer er baseret på anonymiserede registerdata fra Danmarks Statistik og individuelle konto- og restanceoplysninger fra SKAT.

I vores opdeling på beskæftigelse inkluderer videregående uddannelser alle gymnasiale uddannelser, korte, mellemlange og lange videregående uddannelser, samt forskeruddannelser. Ikke-videregående uddannelser inkluderer grundskole, forberedende uddannelser, adgangsgivende uddannelsesforløb, erhvervsfaglige uddannelser (inkl. grundforløb), samt arbejdsmarkedsuddannelser (AMU). Ledige inkluderer unge, der er arbejdsløse mindst halvdelen af året, samt kontanthjælpsmodtagere.

Færre danske unge ender i RKI - men gælden er steget

De nyeste tal fra RKI-registeret viser et lille fald i antallet af unge, der er registreret som dårlige betalere. Ved udgangen af 2019 var knap 46.000 unge mellem 18 og 30 år registreret i RKI, jf. figur 2.1. Det svarer til 4,5 procent af alle unge i aldersgruppen. På samme tid i 2018 var tallet 47.000, og i 2017 var tallet 48.500. Dermed bliver lidt færre unge mellem 18 og 30 år anmærket som dårlige betalere – til trods for, at årgangsstørrelserne samlet set har været stigende i perioden.

Omvendt ser det ud, når man ser på den samlede RKI-gæld. Den har hidtil haft en nedadgående tendens; den faldt fra 1,78 mia. kr. i 2013 til 1,30 mia. kr. i 2018. Men i det seneste år er den samlede RKI-gæld steget og ligger i dag på 1,43 mia. kr. Det svarer til en stigning fra 2018 til 2019 på knap 10 procent.

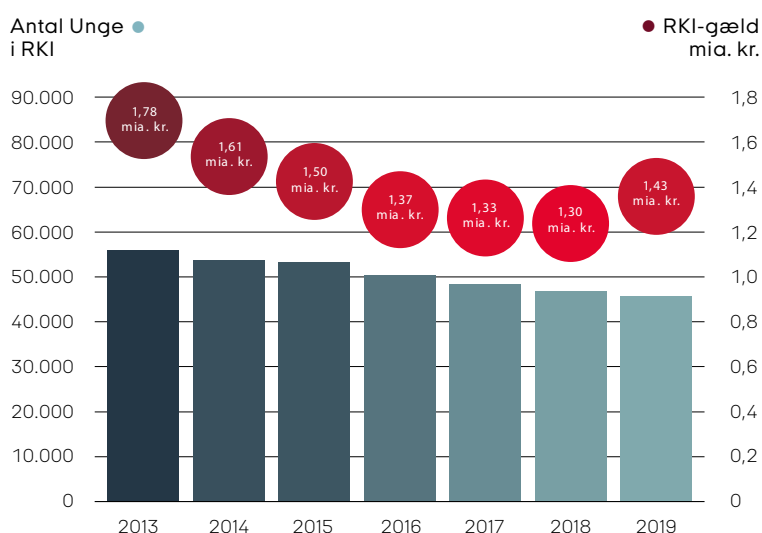
Det faldende antal RKI-registrerede unge siden 2016 ses for alle aldre. Andelen af registrerede personer er dog faldet mest blandt de helt unge mellem 18 og 24 år, jf. figur 2.2. I alt havde 16.500 unge mellem 18 og 24 år i 2019 problemer med at betale deres regninger,

svarende til 3,1 procent af alle unge i aldersgruppen. Til sammenligning gjaldt det for 3,2 procent af alle unge i aldersgruppen i 2018 og 3,5 procent af alle i aldersgruppen i 2017.

Gældsproblemerne er generelt større blandt de lidt ældre årgange fra 25 år til 30 år, men også her er andelen af dårlige betalere faldet over de seneste år. Godt 29.500 unge mellem 25 og 30 år var registreret i RKI ved udgangen af 2019, svarende til 6,2 procent af de unge. Ved udgangen af 2018 var denne andel 6,4 procent, og i 2017 var den 6,6 procent.

Det er ikke kun for de unge, at andelen af RKI-registrerede er faldende. Antallet af dårlige betalere i samfundet er generelt faldet over de seneste år. Set siden 2013 har faldet i RKI-registreringer dog været større blandt de unge, og selvom andelen af RKI-registrerede stadig er højere for de unge sammenlignet med hele befolkningen, er de unge i mindre grad overrepræsenteret i dag, jf. figur 2.3.

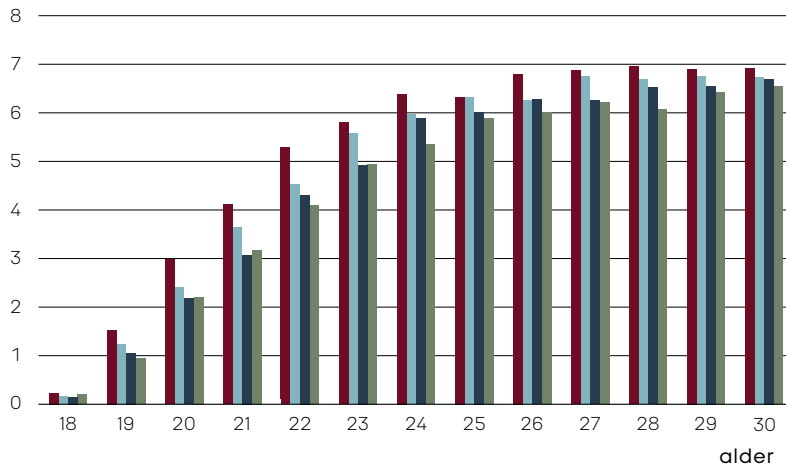
Figur 2.1 · Lidt færre danske unge ender i RKI - men gælden er steget

Søjlerne angiver antallet af 18-30-årige, som var registreret i RKI, og cirklerne angiver det samlede gældsbeløb. Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian.

— **Figur 2.2** · Alle aldersgrupper oplever fald i RKI- anmærkninger

RKI-registrerede
procent

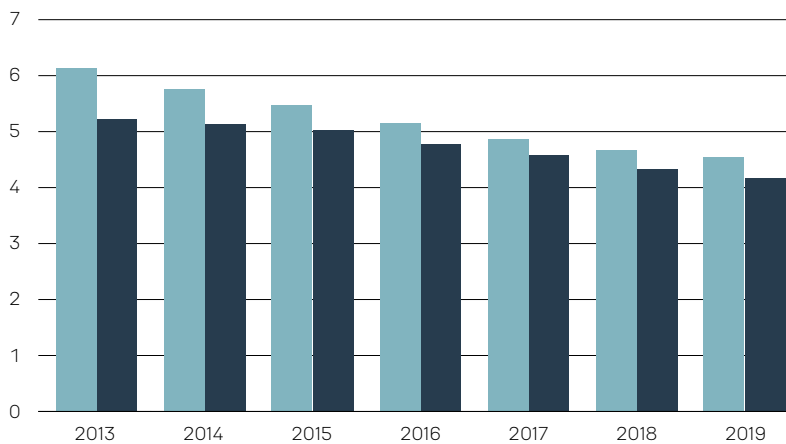

● 2016 ● 2017
● 2018 ● 2019

Antal RKI-registrerede personer i aldersgruppen som andel af alle personer i aldersgruppen.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian.

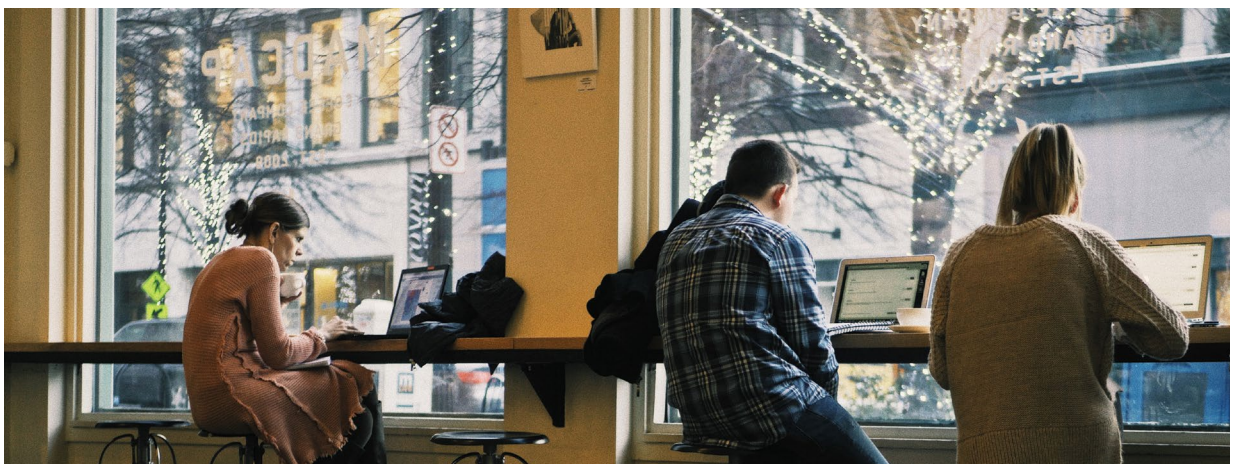
— **Figur 2.3** · Unge er fortsat overrepræsenteret i RKI

RKI-registrerede
procent

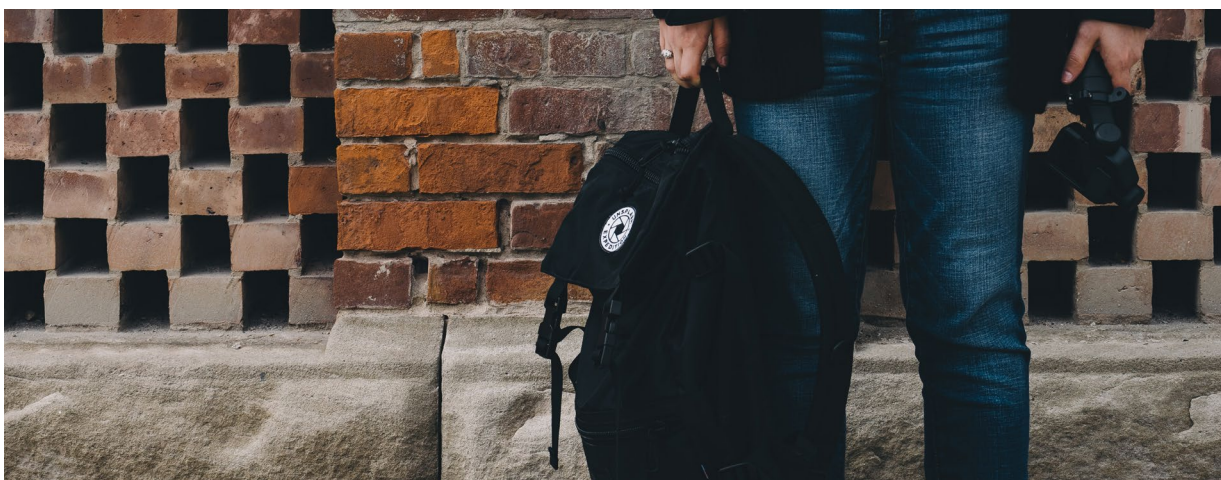

● 18-30 årige
● Hele befolkningen

Antal RKI-registrerede personer som andel af populationen.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

2 · De unge dårlige betalere

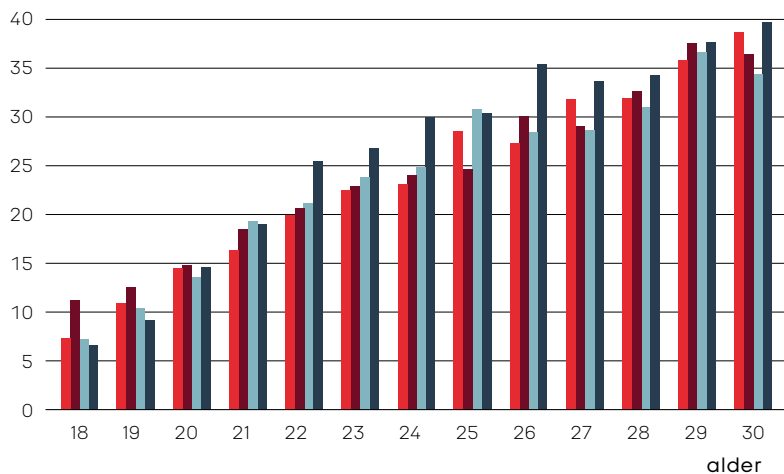
Det seneste års stigning i den samlede RKI-gæld for unge kan særligt henføres til de 22-30-årige, hvor RKI-gælden for RKI-registrerede er steget med næsten 13 procent. Værst står det til for 26-årige, hvor den gennemsnitlige RKI-gæld for RKI-registrerede steg fra omkring 28.400 i 2018 til omkring 35.300 i 2019. Det svarer til en stigning på lidt over 24 procent. Bemærkelsesværdig er det, at den kraftige stigning udelukkende ses for de unge op til 30-årsalderen. Ser vi f.eks. på de 31-35-årige, er RKI-gælden for RKI-registrerede kun steget med 1,5 procent, og på tværs af alle danskere er RKI-gælden for RKI-registrerede faktisk faldet en smule.

En stor del af stigningen skyldes, at RKI-gælden pr. RKI-registrering er steget, men en del af det skyldes også, at unge RKI-registrerede i gennemsnit er registreret med flere anmærkninger, end de var tidligere.

Det kan tyde på, at færre unge kommer i problemer i dag, men dem, der gør, kommer oftere i rigtig store problemer, end det var tilfældet tidligere.

— Figur 2.4 · En betydelig stigning i RKI-gælden for unge mellem 22 og 30 år

Gennemsnitlig RKI-gæld pr. registreret 1000 kr.

● 2016 ● 2017
● 2018 ● 2019

Gennemsnitlig RKI-gæld for RKI-registrerede personer i aldersgruppen.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian.

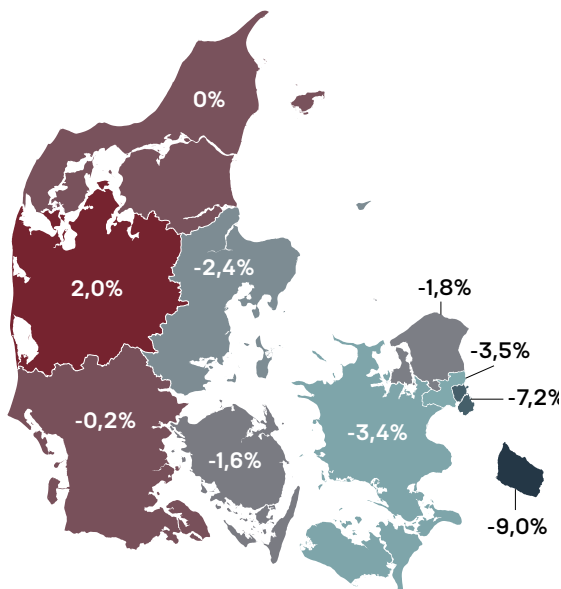
Geografiske forskelle i RKI-registreringerne

Over det seneste år har de fleste landsdele oplevet et fald i andelen af unge dårlige betalere, jf. figur 2.5. Størst er faldet på Bornholm, hvor andelen af dårlige betalere blandt de unge er faldet med hele 9 procent. Det høje fald skyldes dog, at antallet af unge dårlige betalere på Bornholm er relativt lavt, og derfor kan selv små faktiske ændringer resultere i store procentvise ændringer. Men også i København og det

øvrige Sjælland, hvor der er en del flere unge dårlige betalere, er andelen faldet betragteligt.

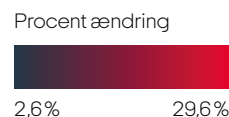
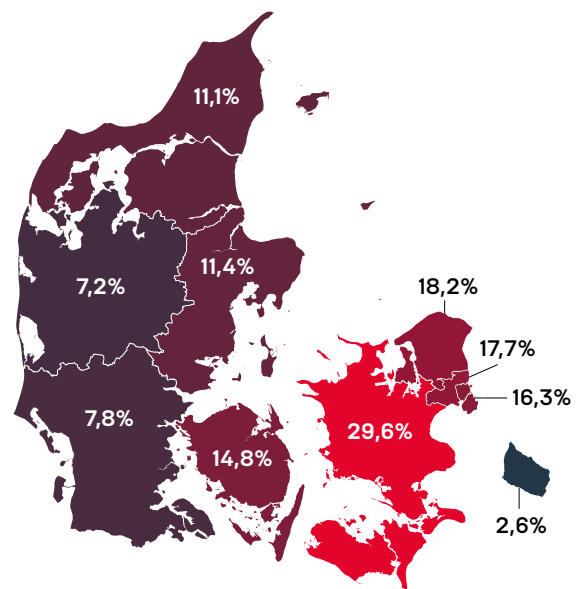
Omvendt forholder det sig for den gennemsnitlige RKI-gæld for unge RKI-registrerede, der er steget for alle landsdele, jf. figur 2.6. De største stigninger ses på Fyn og Sjælland, hvor RKI-gælden for RKI-registrerede i gennemsnit er steget med over 14 procent.

— **Figur 2.5 · Fald i RKI-registreringer i det meste af landet**

Note: Det procentvise fald fra 2018 til 2019 i andelen af registrerede 18-30-årige i RKI efter geografi.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian.

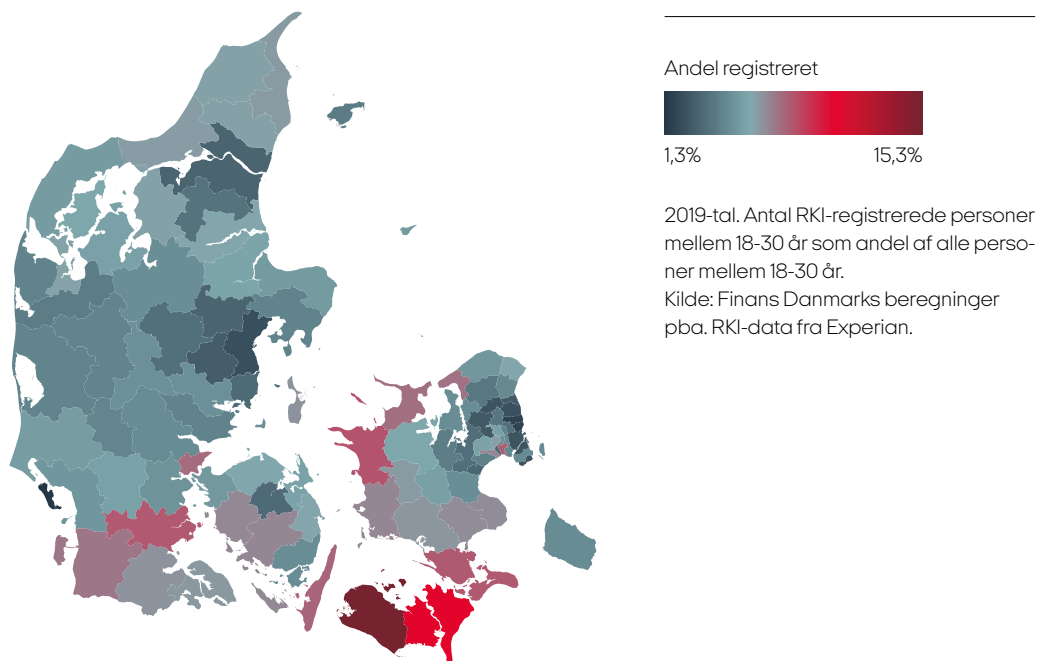
— **Figur 2.6 · Stigning i RKI-gæld for RKI-registrerede over hele landet**

Note: Den procentvise stigning i RKI-gæld for 18-30-årige RKI-registrerede fra 2018 til 2019 efter geografi.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian.

— **Figur 2.7 · Flest unge i RKI i Vest- og Sydsjælland**

Gældsproblemerne er fortsat størst på Lolland og Falster. I Lolland Kommune er det lidt over hver sjette ung, der ikke får betalt sine regninger og ender i RKI, jf. figur 2.7. Samlet set misligholder denne gruppe unge en gæld på knap 24 mio. kr. Noget tilsvarende ses i Guldborgsund Kommune på Lolland-Falster, hvor hver tiende ung er registreret i RKI, og unge i kommunen har en samlet RKI-gæld på lidt over 53 mio. kr. For begge kommuner er det udelukkende RKI-gældens størrelse, der har ændret sig over de seneste år. For eksempel var den samlede RKI-gæld for unge i Guldborgsund Kommune kun ca. halv så stor (27,5 mio.

kr.) tilbage i 2017. Andelen af RKI-registrerede unge i kommunen ligger uændret på lidt over 10 procent.

I modsatte ende er Frederiksberg Kommune den kommune med færrest unge registreret i RKI (når vi ser bort fra ø-kommuner), og generelt har områderne i og omkring de større danske byer lave registreringsandele. I Frederiksberg, Lyngby-Taarbæk og Gentofte Kommune er andelen af unge i RKI på lidt under 2 procent og dermed et godt stykke under landsgennemsnittet på 4,6 procent.

” I 2019 var unge mellem 18 og 30 år registreret i RKI med næsten 132.500 dårlige betalingsforhold

Andre finansieringsselskaber registrerer flest unge i RKI

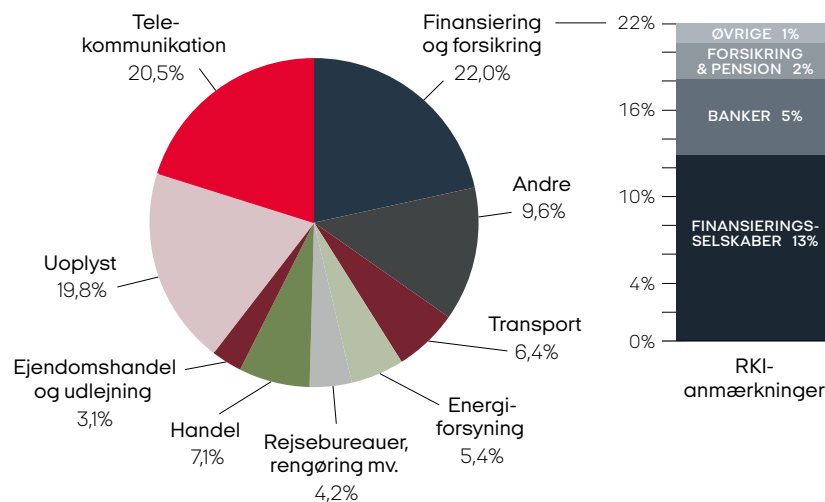
I 2019 var unge mellem 18 og 30 år registreret i RKI med næsten 132.500 dårlige betalingsforhold. Lidt over en femtedel af disse stammer fra regninger til en telekommunikationsvirksomhed, mens en anden femtedel stammer fra misligholdte betalinger og gældsforhold til finansierings- og forsikringselskaber, jf. figur 2.8 til venstre.

Det er især televirksomhedernes tilbud på låneordninger til køb af mobiltelefoner og lignende, som de unge er dårlige til at få betalt tilbage. I gruppen af finansierings- og forsikringselskaber er det særligt andre finansieringsselskaber – forbrugerkredit, herunder bl.a. kviklån, SMS-lån, kontokortordninger

og lignende – der har mange anmærkninger. Andre finansieringsselskaber fylder faktisk over halvdelen af alle anmærkninger fra finansierings- og forsikringselskaber, hvor pengeinstitutter fylder knap en fjerdedel, jf. figur 2.8 til højre.

RKI-gælden pr. anmærkning er typisk betydeligt større, når vi ser på anmærkninger fra finansierings- og forsikringsvirksomheder, end når vi ser på anmærkninger relateret til andre brancher. I gennemsnit var RKI-gælden ca. 20.000 kr. pr. anmærkning fra finansierings- og forsikringselskaber, hvor den f.eks. kun var lidt over 6.000 kr. pr. anmærkning fra telekommunikationsvirksomheder.

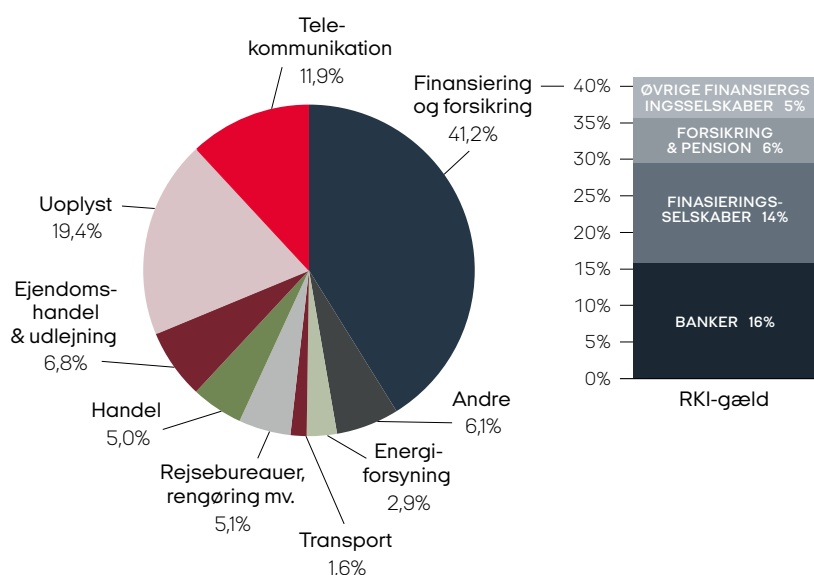
— **Figur 2.8 · Langt de fleste RKI-anmærkninger relaterer sig til telekommunikation, finansierings- og forsikrings, samt uoplyst aktivitet**

2019-tal. Figuren til venstre viser antallet af RKI-anmærkninger efter hovedbranche afrundet til nærmeste 500. Figuren til højre viser fordelingen af RKI-anmærkninger for finansierings- og forsikringsbranchen. Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian.

Figur 2.9 · RKI-gælden er stor i finansierings- og forsikringsbranchen

2019-tal. Figuren til venstre viser RKI-gæld i hovedbrancher som andel af den samlede RKI-gæld. Figuren til højre viser fordelingen af RKI-gæld for finansierings- og forsikringsbranchen.
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian.

Når vi ser på den samlede RKI-gæld, udgør finansiering og forsikring også den absolut største andel med en RKI-gæld på knap 600 mio. kr., svarende til over 40 procent af den samlede RKI-gæld, jf. figur 2.9 til venstre. Den næststørste branche – telekommunikationsvirksomheder – udgør kun ca. 170 mio. kr., svarende til lidt over 10 procent af den samlede RKI-gæld. Det er store summer, men det skal selvfølgelig ses i lyset af, at de samlede udlån i finansierings- og forsikringssektorerne er store, og misligholdt gæld udgør stadig kun en mindre andel af de samlede lån.

Inden for finansierings- og forsikringssektorer er RKI-gælden pr. anmærkning lavest for andre kredit-selskaber med omkring 11.500 kr. pr. anmærkning. Til sammenligning er RKI-gælden knap 32.500 kr. pr. anmærkning for banker. Når vi opdeler den samlede RKI-gæld inden for branchen, fylder banker således den største del med knap 40 procent, hvor andre kredit-selskaber fylder ca. en tredjedel, jf. figur 2.9 til højre.

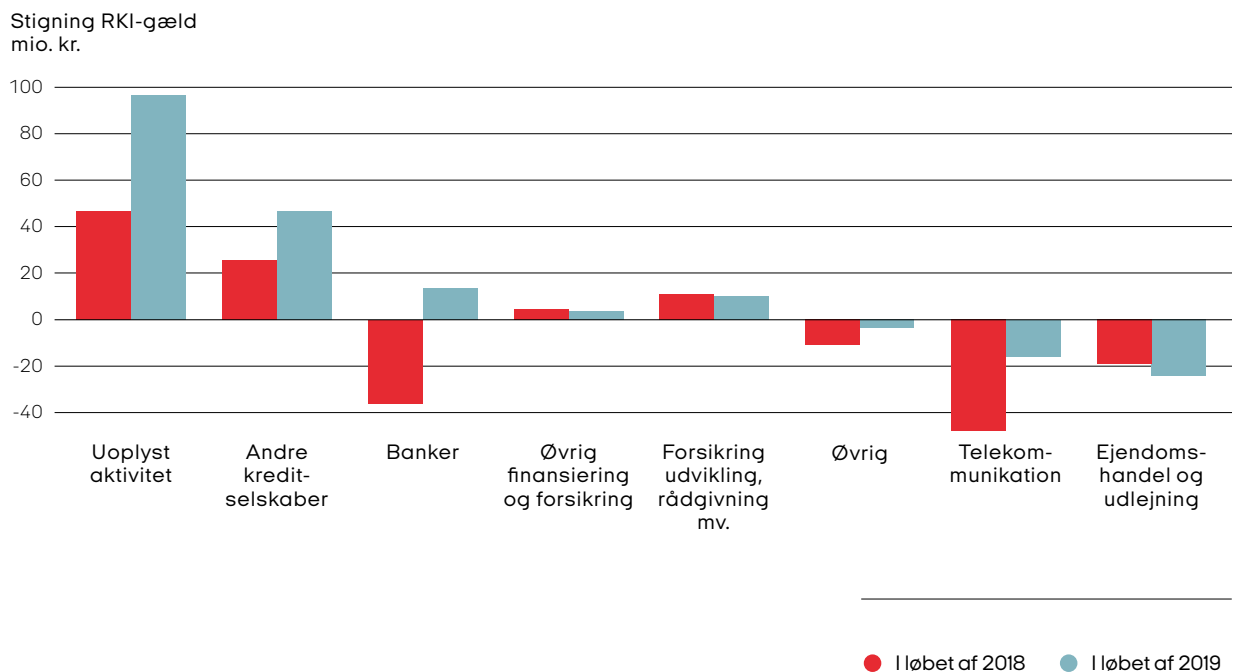
I løbet af 2019 er den samlede RKI-gæld steget med ca. 130 mio. kr., svarende til en stigning på knap 10 procent. Heraf står selskaber af uoplyst branche og andre kredit-selskaber næsten bag hele væksten, jf. figur 2.10. RKI-gælden til virksomheder af uoplyst branche er vokset med knap 100 mio. kr., mens RKI-gælden til andre kredit-selskaber er vokset med knap 50 mio. kr. Det svarer til en vækst på hhv. lidt over 50 procent og lidt over 30 procent. Tendensen til stigende gæld inden for andre kredit-selskaber og uoplyst aktivitet ses også i løbet af 2018, men her blev den i højere grad modsvaret af fald i RKI-gælden til især banker og telekommunikationssektorer.

Kategorien 'Uoplyst aktivitet' kan inkludere inkassofirmaer, der specialiserer sig i at føre gældssager for andre virksomheder. Desværre kan vi dog ikke præcisere branchen nærmere for disse virksomheder.

— **Figur 2.10** · RKI-gælden er primært steget for andre kreditselskaber og uoplyst aktivitet

2019-tal. Ændringen i RKI-gælden i løbet af året opdelt på brancher.
 Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian.

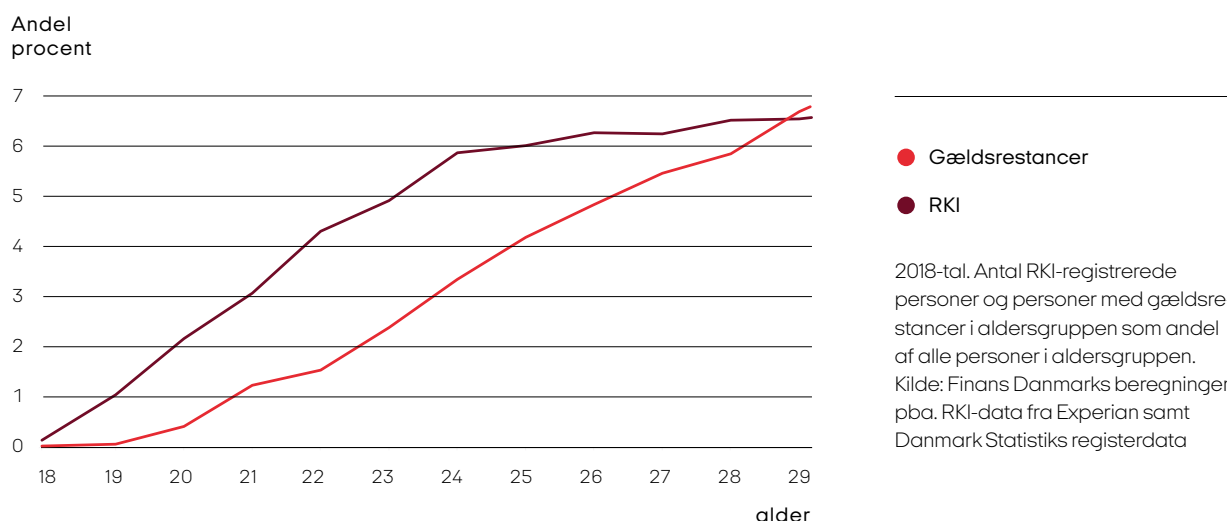
Gældsrestancer er en indikator for dårlige betalere

Når folk misligholder deres gældsbetalinger, risikerer de ikke alene at ende i RKI-registeret, deres gæld vil også blive registeret som misligholdt og gå i restance. Gældsrestancer er altså en anden indikator for, om man er en dårlig betaler. Der er dog en vis forskel på andelen af unge med gældsrestancer og andelen af unge registeret i RKI, jf. figur 2.11. F.eks. ser vi langt flere RKI-registreringer for de helt unge, end vi ser registreringer af gældsrestancer. Det skyldes, at kun meget få unge har stiftet stor gæld så tidligt i

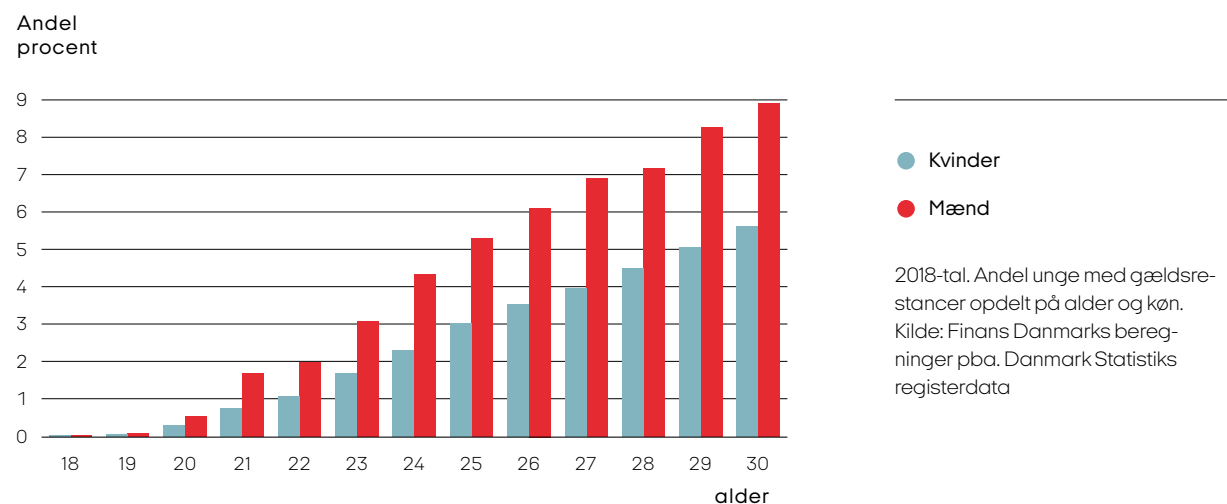
livet, hvilket er en forudsætning for at få gældsrestancer. Omvendt har de fleste unge et mobilabonnement mv., hvoraf en del misligholder deres betalinger og ender i RKI.

Senere, omkring 30-årsalderen, ser vi omvendt flere unge med gældsrestancer, end vi ser RKI-registreringer. Det kan skyldes, at gældsrestancer kommer, så snart der misligholdes bare én betaling, hvor en RKI-registrering først sker efter vedvarende misligholdelse.

Figur 2.11 · Et rimeligt sammenfald mellem andelen af unge med gældsrestancer og andelen i RKI

Figur 2.12 · Langt flere mænd end kvinder ender som dårlige betalere på deres gæld

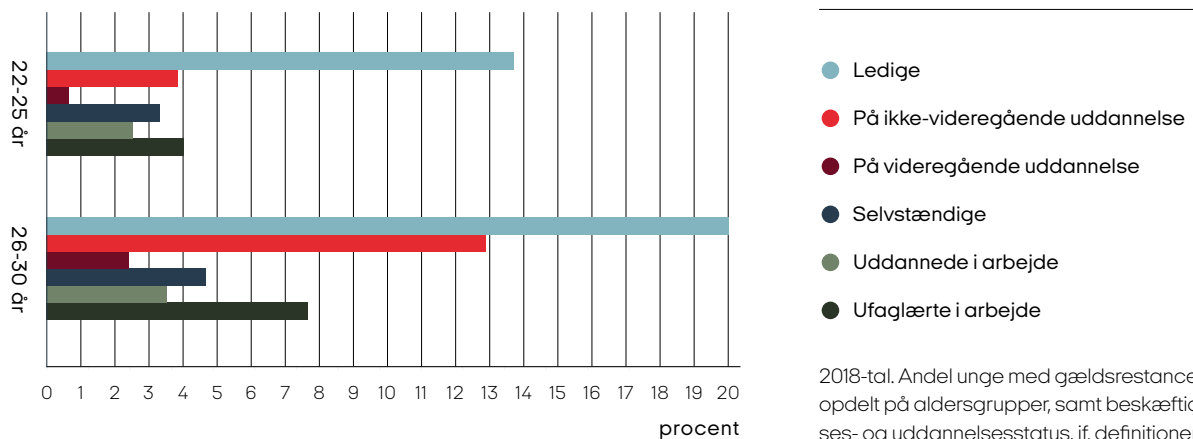

Hvem er de unge med misligholdt gæld?

I modsætning til unge i RKI-registeret har vi mulighed for at opdele unge i gældsrestancer på langt flere baggrundsforhold. F.eks. kan vi se, at mænd typisk har langt flere misligholdte gældsbetalinger end kvinder, jf. figur 2.12. Op til 24-årsalderen er andelen af mænd med gældsrestancer næsten dobbelt så stor som for kvinderne. Det indikerer, at mænd generelt er mindre forsigtige og påpasselige med deres økonomi. I Pengeuge-rapporten 2019 [s. 48] så vi også, hvordan over dobbelt så mange unge mænd som unge kvinder ikke føler ubehag ved at bruge penge, de ikke har.

Desuden er andelen med gæld i restancer relativt høj for unge ledige, i ufaglært arbejde og studerende på ikke-videregående uddannelser, mens den er relativt lav for unge færdiguddannede i arbejde og studerende på videregående uddannelser (gymnasium inkl.), jf. figur 2.13. Det synes at bekræfte tendensen til, at økonomi og personlighedstype i høj grad påvirker risikoen for, at unge ender som dårlige betalere.

— **Figur 2.13** · Flest dårlige betalere blandt unge på ydelser og unge på ikke-videregående uddannelser

2018-tal. Andel unge med gældsrestancer opdelt på aldersgrupper, samt beskæftigelses- og uddannelsesstatus, jf. definitioner på beskæftigelsestyper i definitioner og data på side 21. De 18-21-årige er udeladt, da deres beskæftigelse og uddannelsesstatus er mere usikker.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. Danmark Statistiks registerdata.

” Op til 24-årsalderen er andelen af mænd med gældsrestancer næsten dobbelt så stor som for kvinder

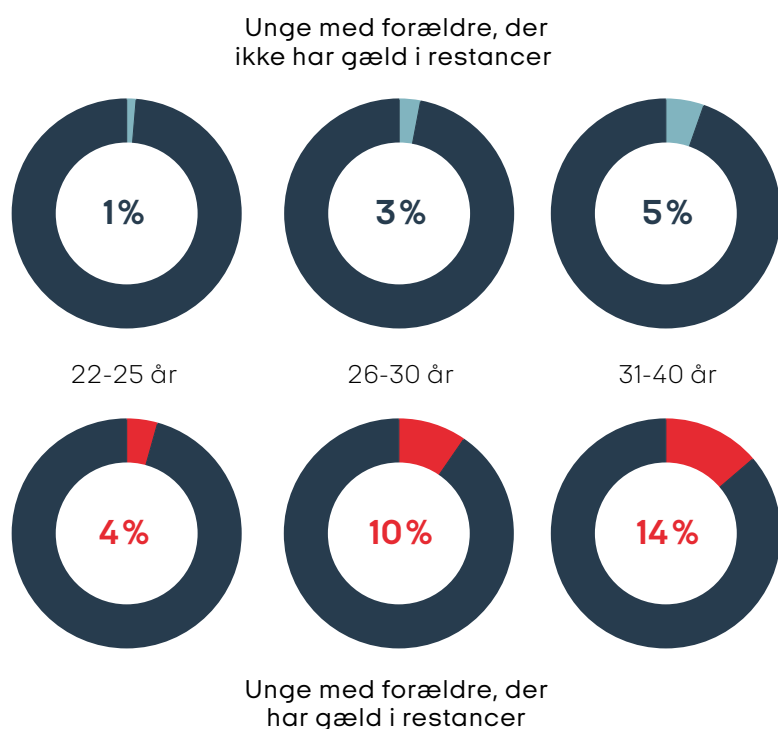
Betydningen af arv og miljø

De geografiske områder, hvor der er en høj andel unge registeret i RKI, er typisk også de områder, hvor der er forholdsvis mange RKI-registreringer blandt hele befolkningen. Det kan indikere, at social arv også spiller ind – altså at dårlig gældsadfærd er noget, som unge får med hjemmefra. Det ses også ved, at unge, hvis forældre har misligholdt gæld, langt oftere også selv har misligholdt gæld, jf. figur 2.14. For eksempel er det kun 1,3 procent af unge mellem 22 og 25 år, hvis forældre ikke har gæld i restancer, der selv ender med at få misligholdt gæld. For de

22-25-årige, hvis forældre har gældsrestancer, er tallet 4,4 procent.

En del af forklaringen kan være, at unge sjældnere får økonomisk støtte fra deres forældre, når deres forældre er i økonomiske problemer. Tallene indikerer dog, at det langt fra er hele forklaringen: Tendensen til, at gældsproblemer går i arv, varer nemlig ved, til de unge kommer langt op i 30'erne. Og her må man forvente, at de fleste unge efterhånden har en selvstændig økonomi.

Figur 2.14 · Tendensen til at misligholde gæld går i arv

2018-tal. Andel unge med gældsrestancer opdelt på aldersgrupper, samt hvorvidt deres forældre har gældsrestancer eller ej. Forældre defineres som havende gældsrestancer, hvis de har det i 2017 og/eller 2018.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. Danmark Statistiks registerdata.

” Unge, hvis forældre har misligholdt gæld, har langt oftere end andre også selv misligholdt gæld

SÆRTEMA

Gældsproblemer i ungdomsårene

I løbet af ungdommen kommer knap hver 5. ung på et tidspunkt i kortere eller længerevarende gældsproblemer. Særlige forbrugsmønstre, misbrug eller uheldige hændelser kan gøre, at de ikke formår at balancere indtægter og udgifter, så de bliver nødsaget til at gældsfinansiere et underskud. Det kan blive en glidebane, hvor de unge risikerer at ende i alvorlige gældsproblemer. Problemer, der er svære at komme ud af, og som kan koste dem dyrt.

Det understreger behovet for, at børn og unge lærer om privatøkonomi tidligt i livet. Derfor har Finans Danmark i samarbejde med Danmarks Matematiklærerforening i nu 7 år tilbudt undervisning og undervisningsmateriale til landets 7., 8. og 9. klasser. Projektet hedder Pengeuge og kører hvert år i uge 11. Her lærer eleverne om økonomi med udgangspunkt i deres

egen hverdag. Ambitionen er, at vi får en generation af økonomisk bevidste, unge samfundsborgere, der både kan forstå og prioritere deres egen privatøkonomi, og som samtidig får en bedre forståelse for økonomien i det samfund, vi alle har til fælles. I år deltager også Danmarks Nationalbank i projektet.

I dette særtema ser vi på, hvorfor nogle unge ender i gældsproblemer – hvilket her betyder, at de unge har haft gentagne betalingsproblemer, misligholdt gæld [gældsrestancer] og/eller registreringer i RKI, jf. vores definitioner og data på side 36. Vi kigger bl.a. på, hvor mange unge der er tale om. Hvor længe problemerne typisk står på, og hvor store omkostninger det har for de unge? Hvorfor opstår problemerne, hvordan udvikler de sig, og hvordan kommer de unge ud af problemerne igen?

Definitioner og data

Analysen er primært baseret på en større spørgeskemaundersøgelse foretaget af Epinion blandt 3.063 unge mellem 20 og 35 år, hvoraf 532 er eller har været i gældsproblemer i løbet af ungdommen. Gældsproblemer er her defineret som situationer, hvor de unge gentagne gange inden for et år ikke har kunnet betale deres regninger eller renter og afdrag på lån til tiden, eller hvis de har været til inkasso eller registreret i RKI.

I spørgeskemaet har vi spurgt til omfanget og udviklingen i de unges gældsproblemer; hvordan problemerne begyndte, fortsatte og eventuelt blev bragt til ende. Desuden har vi spurgt til en lang række baggrundsvARIABLE; køn, alder, beskæftigelse, deres alder da gældsproblemerne begyndte mv. Svarene fra spørgeskemaet er vægtede, så de matcher populationen i forhold til de unges alder, køn og fordelingen på regioner i dag. Desuden har vi i spørgeskemaet spurgt, om de unge er i registreret i RKI, hvilket vi har brugt til at vægte svarene, så de matcher andelen af unge i hver aldersgruppe, der faktisk er registreret i RKI – både ultimo 2019 og ultimo 2017.

I enkelte figurer og beregninger bruger vi også personspecifikke registerdata fra Danmarks Statistik koblet med SKATs data for gældsrestancer fra 2013 til 2018. Her er gældsproblemer defineret ud fra, om den unge har gældsrestancer i det pågældende år. Da analysen bruger restancedata over en kortere periode, fra 2013 til 2018, er vores estimater for længden af de unges gældsrestancer baseret på sammensatte forløb for personer, der i 2018 var hhv. 19 år, 26 år og 33 år. Fx er andelen af unge, hvis gældsrestancer begynder i 18- eller 19-årsalderen, baseret på historiske gældsrestancetal for unge, der i 2018 var 19 år. For dem, der fortsat har gældsrestancer som 19-årig, beregner vi fordelinger for længden af deres fremtidige gældsrestancer ud fra historiske gældsrestancetal for unge, der i 2018 var 26 år. Tilsvarende bruges data for de 33-årige til at beregne fordelinger for gældsrestanceforløb længere op i 20'erne og start 30'erne. Vi har også lavet robusthedsundersøgelser med sammensatte forløb baseret på andre aldre, som viser stort set samme resultater.

” De unge er særligt udsatte for at havne i langvarig gæld i begyndelsen af voksenlivet

De unge er særligt udsatte i teenageårene og begyndelsen af 20'erne

Risikoen for gældsproblemer er høj for unge i teenageårene og begyndelsen af 20'erne, hvor de endnu ikke har stor økonomisk erfaring, fast arbejde og stabil indkomst. Når vi spørger til de unges egne vurderinger, svarer knap hver sjette, at de kom i gældsproblemer, inden de fyldte 27 år. Problemerne har dog meget forskellig karakter og omfang, og i dette kapitel opdeler vi de unges gældsproblemer i tre størrelseskategorier:

1. Kortere gældsproblemer

I vores spørgeskemaundersøgelse svarer lidt over 4 procent, at de i løbet af ungdomsårene kom i kortere gældsproblemer på et år eller to, jf. figur 3.1. I sådanne tilfælde tager de unge typisk ved lære af deres fejl og kommer selv ud af problemerne eller bliver hjulpet ud, inden problemerne udvikler sig videre.

2. Længerevarende gældsproblemer

Flere unge - omkring 7 procent - svarer, at de i løbet af ungdomsårene røg ud i længerevarende gældsproblemer på to til fem år. Her bliver gældsomfanget typisk betydeligt større, og det kræver større tiltag eller ændringer, før de unge kommer ud af problemerne igen.

3. Langvarige gældsproblemer

Endelig svarer knap 6 procent, at de har været i langvarige gældsproblemer på fem år eller mere - vel at mærke problemer, der begyndte, inden de blev 27 år. Her bliver problemerne meget alvorlige, og de får ofte store negative indvirkninger på de unges liv. Spørgeskemaundersøgelsen viser faktisk, at de fleste i denne gruppe ender i problemer på otte år eller længere. Det afspejler, at jo alvorligere problemerne er, jo sværere får de unge også ved at komme ud af problemerne igen.

Disse tendenser bekræftes langt hen ad vejen af vores analyse af gældsrestancer for alle danske unge. Dog peger analysen af gældsrestancer på, at der er relativt færre unge i længere og langvarige gældsproblemer og relativt flere i kortere gældsproblemer, jf. boksen neden for samt figur 3.2. Gældsrestancer er et andet mål for, om unge er i gældsproblemer, og det kan ikke forventes, at gældsrestancer matcher de unges subjektive vurderinger en til en.

Unge i gældsproblemer analyseret ud fra statistik for gældsrestancer

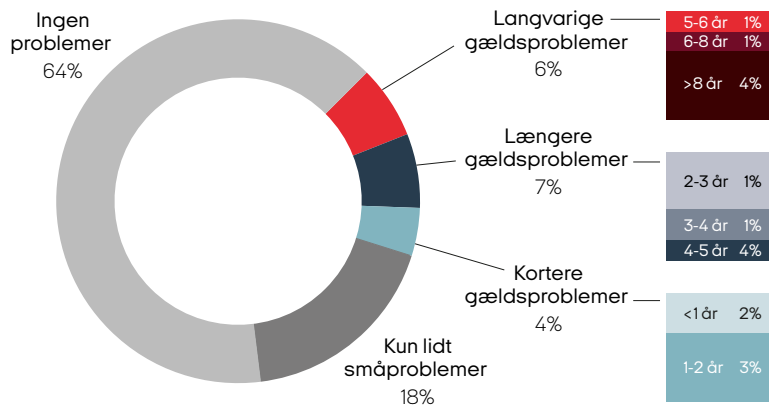
Ud fra personspecifikke registerdata estimerer vi, at omkring 18 procent af alle unge kommer i gældsrestancer, inden de er fyldt 27 år, og heraf ender de fleste - omkring 10 procent - kun i kortere gældsrestancer. Omkring 3 procent ender i længere gældsrestancer, og ca. 5 procent ender i langvarige gældsrestancer.

Forskellene i resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen og analysen af unges gældsrestancer skyldes blandt andet, at gældsrestancer ikke er et eksakt mål for, om unge er i gældsproblemer, som det er defineret i spørgeskemaundersøgelsen. For eksempel er unges ubetalte regninger i de sene teenageår og starten af 20'erne oftest til ikke-finansielle firmaer, hvilket typisk ikke giver anledning til gældsrestancer i SKAT's data. Unge har også tit stor gæld til familie og venner, som ligeledes ikke kan ses i offentlige statistikker.

Spørgeskemaet viser desuden de unges subjektive erindringer og vurderinger af, hvor længe de oplevede gældsproblemer.

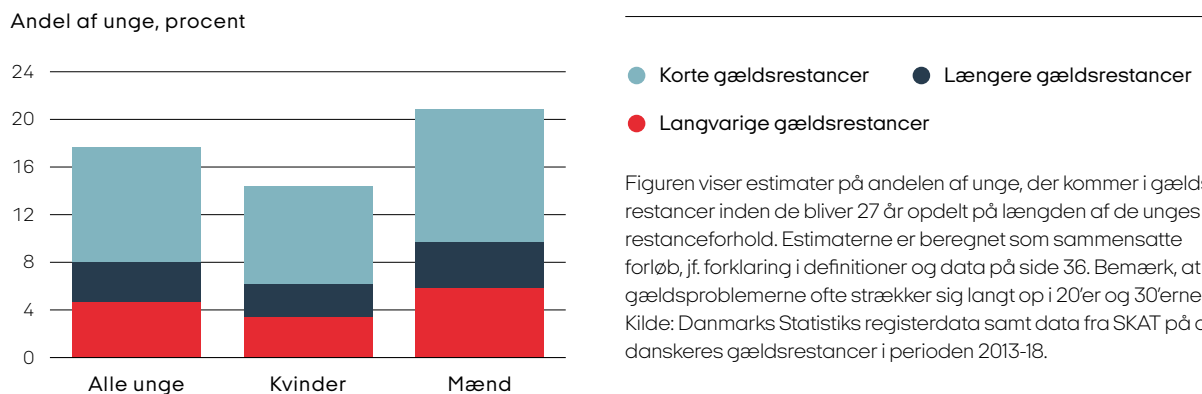
Gældsproblemer rammer ikke ens på tværs af køn, jf. figur 3.2. 21 procent af alle mænd ender i gældsproblemer, inden de bliver 27 år, hvor det kun gælder for 14 procent af kvinderne. De langvarige gældsproblemer er faktisk dobbelt så hyppige for mænd, som de er for kvinder. Der er også store regionale forskelle. Unge bosat i landområder på Bornholm, Sjælland uden for København, samt i Sønderjylland er betydeligt mere udsatte for gældsproblemer end unge bosat i og omkring de store universitetsbyer, jf. figur 3.3 til venstre. I landområder udgør de langvarige gældsforhold også en større andel af alle gældsforhold, end de gør i byområderne, jf. figur 3.3 til højre.

— **Figur 3.1 · Mange kommer i gældsproblemer i løbet af ungdommen**

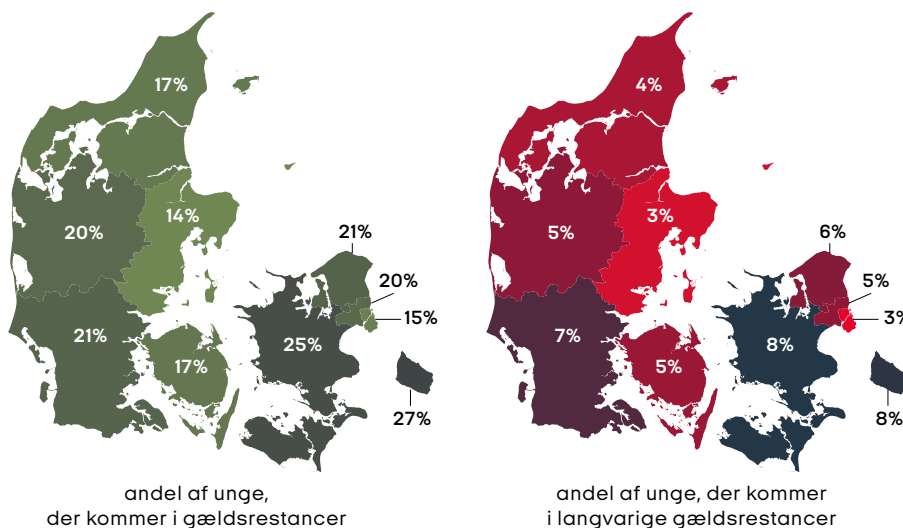
Figuren viser spørgeskemaresultater for andelen af unge, der kommer i gældsproblemer inden de bliver 27 år, opdelt på længden af de unges gældsproblemer. Bemærk, at gældsproblemerne ofte strækker sig langt op i 20'erne og 30'erne. Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge mellem 20 og 35 år.

— **Figur 3.2 · Flere mænd end kvinder får gældsrestancer**

Figuren viser estimater på andelen af unge, der kommer i gældsrestancer inden de bliver 27 år opdelt på længden af de unges restanceforhold. Estimerne er beregnet som sammensatte forløb, jf. forklaring i definitioner og data på side 36. Bemærk, at gældsproblemerne ofte strækker sig langt op i 20'erne og 30'erne. Kilde: Danmarks Statistiks registerdata samt data fra SKAT på alle danskeres gældsrestancer i perioden 2013-18.

— **Figur 3.3 · Store regionale forskelle i de unges tendens til gældsrestancer**

Figuren viser estimater på andelen af unge, der kommer i gældsrestancer inden de bliver 27 år, opdelt på længden af de unges restanceforhold. Der opdeles desuden på landsdele givet de unges bopæl i 2018. Estimerne er beregnet som sammensatte forløb, jf. forklaring i definitioner og data på side 36. Kilde: Danmarks Statistiks registerdata samt data fra SKAT på alle danskeres gældsrestancer i perioden 2013-18.

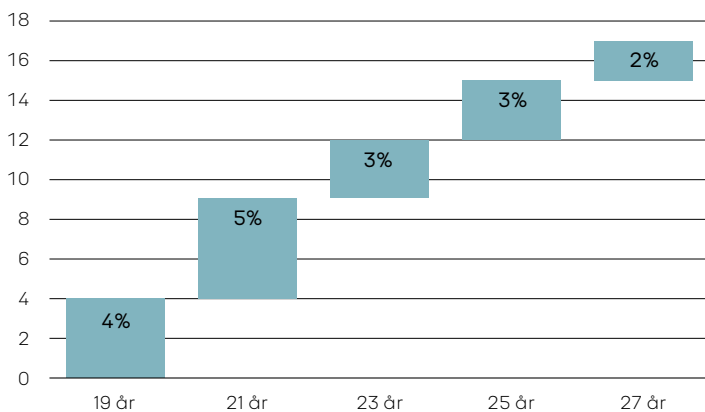
3 · Gældsproblemer i ungdomsårene

Når vi opdeler på de unges alder i det år, problemerne begynder, ses det, at problemerne relativt ofte begynder, før de unge bliver 21 år, jf. figur 3.4. Det ses faktisk for omtrent én ud af 11 unge. Længere op i 20'erne vokser andelen, der er kommet i gældsproblemer, noget langsommere. Fra 21- til 26-årsalderen stiger andelen med ca. 1,5 procentpoint pr. år.

Gældsproblemer, der begynder tidligt i ungdommen – før de unge bliver 21 år – udvikler sig oftere til langvarige gældsproblemer, jf. figur 3.5. Det understreger, at hvis de unge er særligt sårbare over for gældsproblemer – det kan være unge socialt udsatte og unge med tendens til overforbrug, misbrug eller andet – er der både stor risiko for, at problemerne begynder tidligt, og at de varer ved i lang tid.

— Figur 3.4 · For de fleste unge begynder problemerne i de tidlige ungdomsår

Andel unge der kom i gældsproblemer i den givne alder procent

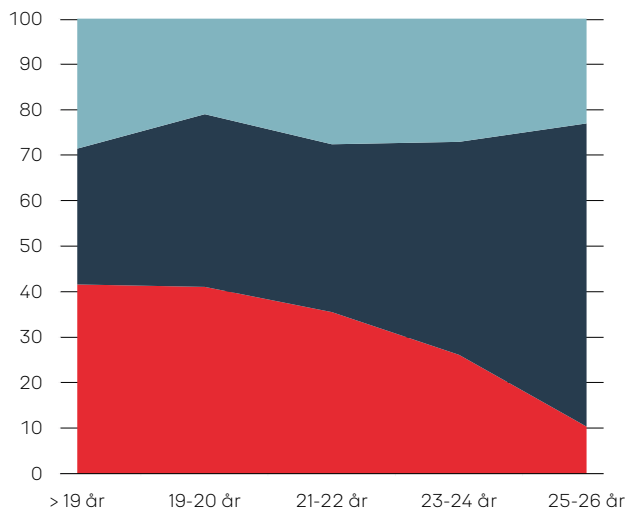

Figuren viser andelen af unge, der er kommet i problemer inden den givne alder. Den del kan dog være kommet ud af problemerne igen. Procenterne skrevet i figuren indikerer væksten pr. aldersinterval af to år.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

— Figur 3.5 · Problemer, der begynder tidligt, udvikler sig oftere til langvarige problemer

Andel gældsproblemer der begynder i aldersinterval procent

- Korte gældsproblemer
- Længere gældsproblemer
- Langvarige gældsproblemer

Figuren viser andelen af unge, der er kommet i problemer inden den givne alder. Procenterne skrevet i figuren indikerer væksten pr. toårsinterval.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

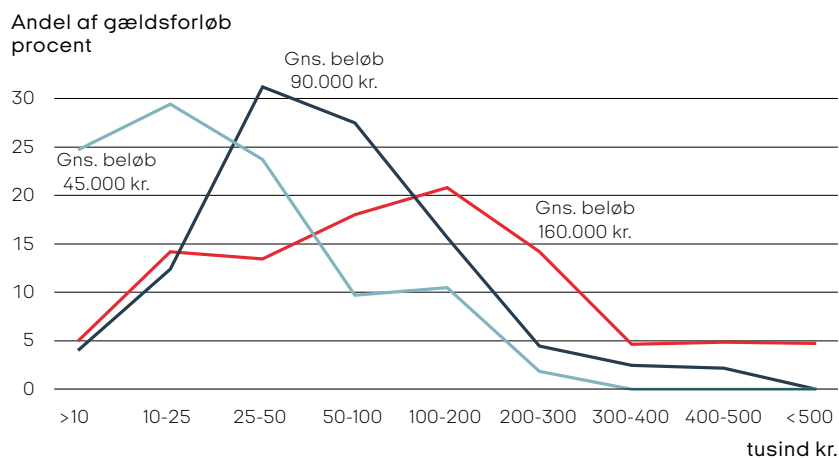

Gældsproblemer kan være forbundet med store omkostninger for de unge

Det kan være forbundet med store omkostninger for de unge at ende i gældsproblemer. Spørgeskemaundersøgelsen indikerer, at for unge i korte gældsproblemer toppe gælden et sted under 45.000 kr, jf. figur 3.6. Unge med længere gældsproblemer når typisk at opbygge en gæld på mellem 25.000 og 100.000

kr. – i gennemsnit ca. 90.000 kr. For unge i langvarige gældsproblemer når gælden i gennemsnit lidt over 160.000 kr., og for en ikke ubetydelig andel – ca. 5 procent af unge i langvarige gældsproblemer – når gælden op over en halv million kroner.

Figur 3.6 · De unges gældsproblemer kan vokse sig store og dyre

- Korte gældsproblemer
- Længere gældsproblemer
- Langvarige gældsproblemer

Figuren viser andelen af unge i gældsproblemer – opdelt på de tre størrelseskategorier – der svarer, at deres gæld toppede i det givne interval. Kilde: Finans Danmarks beregninger pb.a. spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

3 · Gældsproblemer i ungdomsårene

Det er dog ikke kun gældens størrelse, der gør det meget dyrt for unge med gældsproblemer. Mange af dem benytter også meget dyre låneformer, jf. figur 3.7. For unge i kortere gældsproblemer er lån hos familie den mest hyppige låneform, men lidt over en fjerdedel har også forbrugslån i banken. Anderledes forholder det sig for unge i længere og langvarige gældsproblemer. Her er forbrugslån i banken og hos kviklånsselskaber mv. nogle af de hyppigst brugte låneformer. Faktisk har knap halvdelen af alle unge i langvarige gældsproblemer et forbrugslån i banken, og lidt over halvdelen har et forbrugslån hos et kviklånsselskab. Desuden er SU-lån også meget udbredte blandt unge i længere og langvarige gældsproblemer, hvilket er en betydelig billigere gældstype.

Det er vigtigt at nævne, at forbrugslån ikke nødvendigvis er en dårlig idé – så længe lånet er optaget under rimelige vilkår, og så længe indkomsten rækker til at betale renter og afdrag. Det er dog en god idé at tale med sin bankrådgiver, før man begiver sig ud på

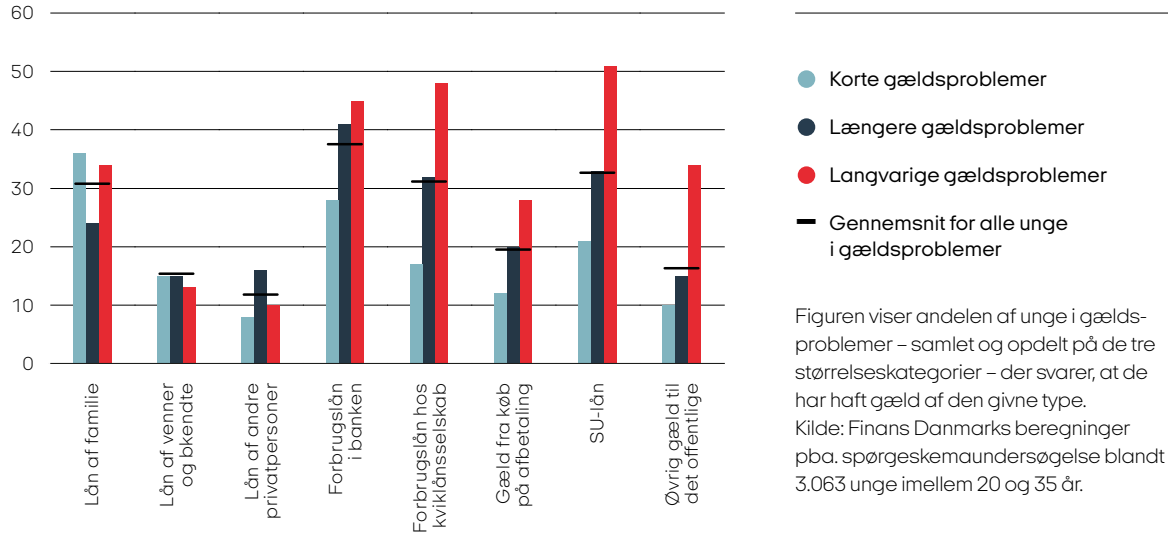
lånemarkedet. Her kan man også altid få rådgivning om sin økonomi.

Rykkere og restanceopkrævninger kan også koste de unge dyrt, og ikke overraskende finder vi en tendens til, at unge i langvarige gældsproblemer langt oftere får rykkere for ubetalte faste udgifter, er registeret i RKI og har gæld til inkasso.

Ud over omkostningerne i kroner og øre har gældsproblemerne også store omkostninger for de unges trivsel, jf. figur 3.8. Over halvdelen af alle unge i gældsproblemer skammer sig over deres økonomi – særligt unge i langvarige gældsproblemer. Gældsproblemerne forhindrer ofte de unge i at deltage i sociale arrangementer, og mange unge i gældsproblemer mistrives og kommer psykisk ud af balance. Sidstnævnte gælder faktisk for langt over halvdelen af alle unge i langvarige gældsproblemer. Mange svarer også, at problemerne går ud over forholdet til deres partner eller anden familie.

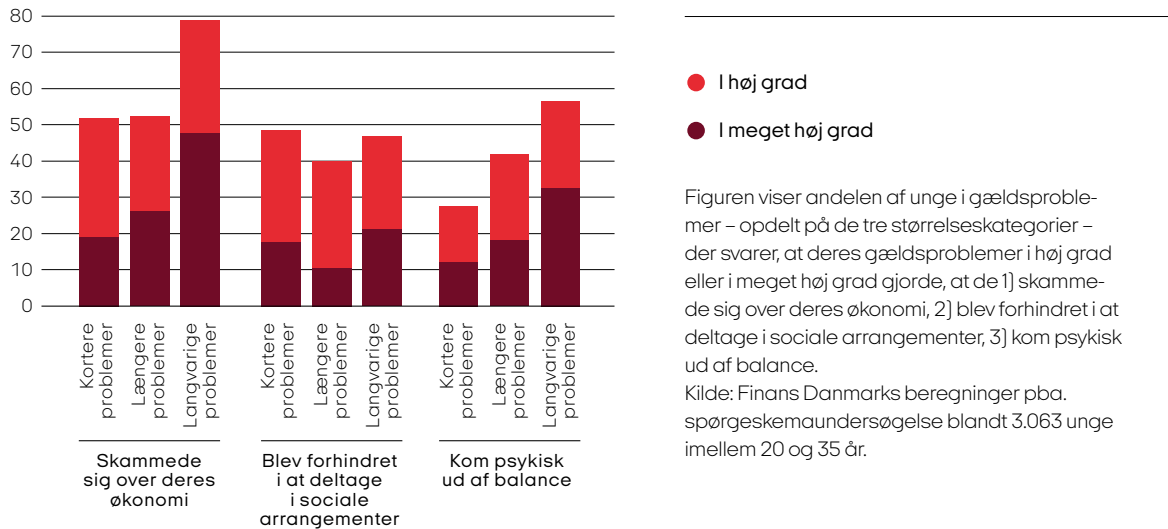
— **Figur 3.7 · Unge i længere gældsproblemer bruger ofte dyre gældsformer**

Andel af unge i gældsproblemer procent

— **Figur 3.8 · Gældsproblemer har store omkostninger for de unges trivsel**

Andel af unge i gældsproblemer procent

Der kan være mange grunde til, at problemerne begynder

Som vi har set, er der stor forskel på omfanget og varigheden af de unges gældsproblemer. Tilsvarende kan gældsproblemerne også have meget forskellige bagvedliggende årsager.

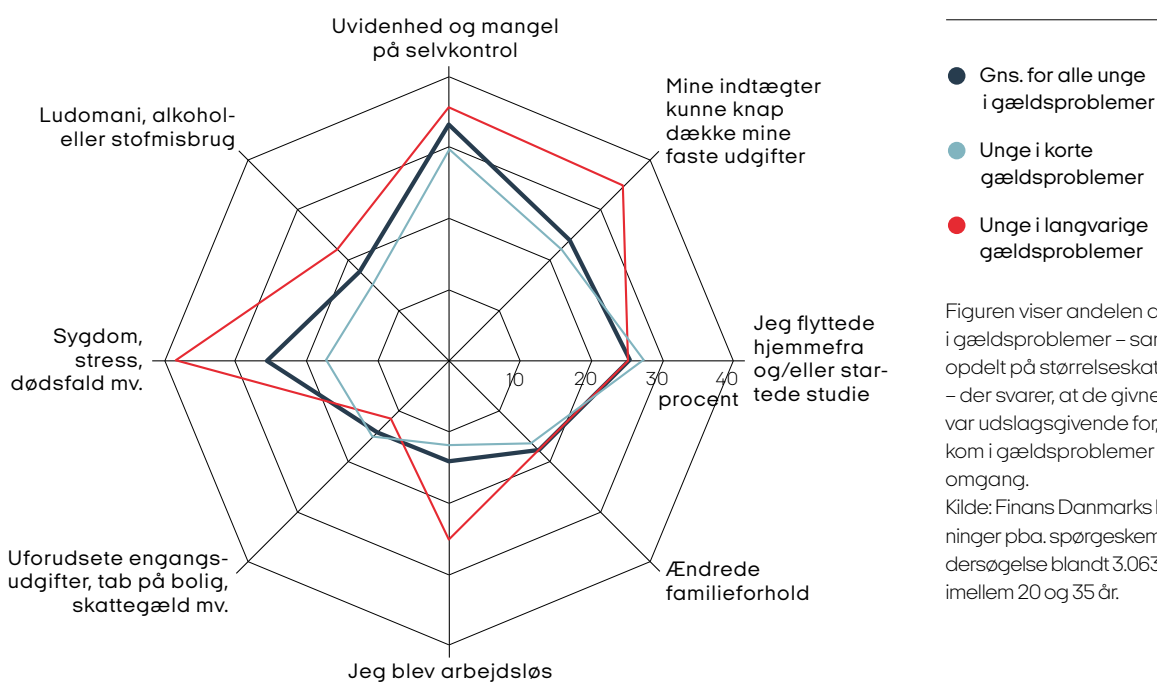
Ser vi først på, hvordan problemerne begynder, vurderer knap to ud af fem unge, der har været i gældsproblemer, at problemerne blandt andet begyndte på grund af mangel på selvkontrol og uvidenhed om konsekvenserne ved overforbrug. Mange siger, at de havde et overforbrug, jf. figur 3.9, fordi de ikke kunne sige nej, når der var noget, de gerne ville have, og at de ikke tænkte over konsekvenserne.

Ubalance mellem indtægter og faste udgifter er også en ganske typisk årsag til, at problemerne begynder – især for unge, der ender i langvarige gældsproblemer. Ubalancerne synes ofte at opstå i forbindelse med store ændringer i de unges livssituation. Knap to ud af fem unge svarer, at problemerne begyndte i forbindelse med, at de flyttede hjemmefra og/eller begyndte studie. Lidt færre siger, at problemerne begyndte efter større ændringer i deres familieforhold, for eksempel brud med partner eller familieforøgelse.

Vi ser også en del tilfælde, hvor de unge rammes af uheldige omstændigheder. For unge, der ender i langvarige gældsproblemer, opstår problemerne tit i forbindelse med arbejdsløshed – det svarer mere end hver fjerde, der ender i langvarige gældsproblemer. Lidt over hver sjette vurderer, at problemerne delvist begynder på grund af uforudsete engangsudgifter fra tab på bolig, skattegæld eller lignende, og for lidt over hver fjerde tager problemerne fat i forbindelse med sygdom, stress, depression, dødsfald i nær familie eller lignende.

Endelig er en del af de unge påvirkede af forskellige former for afhængighed. Det gælder faktisk for knap hver femte af alle unge, der ender i gældsproblemer, og heraf siger de fleste, at de var alkohol- eller stofmisbrugere på det tidspunkt, de kom i gældsproblemer. Unge i afhængighed kommer – ikke så overraskende – betydeligt oftere ud i langvarige gældsproblemer. Og tilsvarende gælder faktisk, når de unges gældsproblemer begynder på grund af arbejdsløshed, sygdom, stress eller dødsfald i nær familie.

Figur 3.9 · Gældsproblemer udspringer af mange forskellige ubalancer i de unges liv

Figuren viser andelen af unge i gældsproblemer – samlet og opdelt på størrelseskategorier – der svarer, at de givne forhold var udslagsgivende for, at de kom i gældsproblemer i første omgang. Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

Gældsproblemerne varer ved, når de unge ikke får styr på de bagvedliggende problemer

Når problemerne bliver længerevarende, så skyldes det mange gange, at de bagvedliggende problemer ikke bliver løst, jf. figur 3.10. Det svarer over halvdelen af de unge, for hvem problemerne varer ved. Det gælder altså unge, der ikke magter at få deres overforbrug eller ubalance i økonomien under kontrol, unge der ender i langtidsledighed, samt unge udsat for vedvarende stress, depression, ludomani eller andre former for misbrug, jf. afstanden mellem den røde og den sorte linje i figur 3.9.

Desuden har gældsproblemerne det med at eskalere og have større og større omkostninger for de

unge, hvis ikke de bringes under kontrol. Som vi så det tidligere, stiger gælden efterhånden, som de unge kommer i dybere problemer. Mange unge svarer således også, at problemerne forværredes, fordi der kom strafrenter på deres lån, og de måtte optage ny gæld for at afbetale på den gamle, jf. figur 3.10. En del – særligt unge i langvarige gældsproblemer – svarer, at problemerne kommer helt ud af kontrol; gælden bliver så stor, at det bliver håbløst – de lukker øjnene for problemerne og forsøger at holde dem skjult for omverdenen. Dermed ender mange i en negativ spiral, hvor situationen kun bliver værre og værre, og de unge distancerer sig mere og mere fra problemerne.

Figur 3.10 · Gældsproblemer forværres når de bagvedliggende problemer ikke bliver løst

Figuren viser andelen af unge i gældsproblemer, der svarer, at den givne faktor var udslagsgivende for, at deres gældsproblemer forværredes. Faktorerne i boblerne øverst er særligt udbredte for unge i langvarige gældsproblemer.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

Heldigvis er der en vej ud af problemerne igen

Ud over at forstå, hvorfor gældsproblemerne opstår og udvikler sig hos unge, er det også interessant at undersøge, hvordan unge kommer ud af problemerne igen – for nogen inden problemerne løber løbsk, og for andre først efter mange år med vedvarende gældsproblemer.

Når vi spørger til, hvad de unge selv har gjort eller ændret for at få bugt med problemerne, svarer langt de fleste, at de på den ene eller anden måde fik lært, hvordan de håndterer deres økonomi, jf. figur 3.11. To ud af fem svarer, at de lærte kunsten og vigtigheden af at overholde et fast budget. Mange unge, der har været i dybere gældsproblemer, får faktisk et ret kontrolleret forhold til deres økonomi efterfølgende med faste budgetter og rammer, netop fordi de ved, at det nemt kan gå galt, hvis ikke de er påpasselige.

En tredjedel af alle unge i problemer og over halvdelen af unge i langvarige problemer svarer, at de fik løst problemerne efter en lang, sej kamp, hvor de fik vendt deres økonomi og ændret deres uheldige forbrugsvaner.

Endelig svarer mange unge i langvarige gældsproblemer, at de fik løst de bagvedliggende problemer – hvor der i mange tilfælde hentydes til ludomani, alkoholmisbrug, depression eller langtidsledighed.

En del unge i gældsproblemer har også folk omkring sig, der kan hjælpe, og mange søger selv hjælp fra gældsrådgivere mv., når problemerne bliver for uoverkommelige.

Ser vi først på alle unge i gældsproblemer, får godt over hver fjerde rådgivning og økonomisk støtte fra deres familie, og lidt over hver sjettede får støtte fra deres partner, jf. de mørkeblå søjler i figur 3.12. For dem, der ikke kan få hjælp fra familien, er der heldigvis stadig hjælp at hente andre steder. Lidt over hver sjettede søger gratis rådgivning hos offentlige eller private rådgivningscentre. Det gælder eksempelvis Gældsvejledningen hos Københavns Kommune, Forbrugerrådet TÆNKs Økonomi- og Gældsrådgivning, Den Sociale Retshjælp, Settlementet på Vesterbro og KFUMs Sociale Arbejde. Hos de to sidste stiller bankerne bankrådgivere til rådighed for organisationerne. På rådgivningscentre får de unge støtte, hjælp

til at overskue deres økonomi med budgetlægning og rådgivning til håndtering af deres gæld og kreditorer.

De mest uheldige skæbner – unge i langvarige gældsproblemer – får langt sjældnere hjælp fra deres familie, end det er tilfældet for andre unge i gældsproblemer, jf. de røde søjler i figur 3.12. Måske har de ingen nær familie, der kan hjælpe, deres familie har måske allerede prøvet forgæves, eller måske mangler de overskuddet til at række ud og spørge om hjælp. Til trods for, at unge i langvarige gældsproblemer ofte er i store og relativt uoverskuelige problemer, er de typisk langt dårligere til at søge hjælp hos gældsrådgivere, end det er tilfældet for andre unge i gældsproblemer. Det kan faktisk være en væsentlig årsag til, at deres problemer bliver så store og langvarige, som de gør.

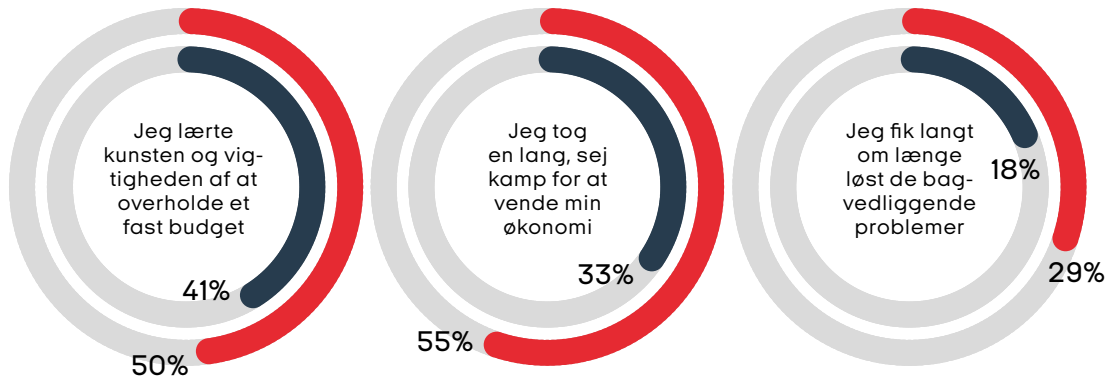
På ét punkt får unge i langvarige gældsproblemer dog oftere hjælp end andre unge; når de finder en partner, der kan støtte og hjælpe. Når unge er i gældsproblemer i tilpas lang tid – til de er langt op i 20'erne og 30'erne – må det forventes, at mange på et tidspunkt finder en kæreste/partner. I en sådan situation er det naturligt, at partneren så at sige overtager økonomistyringen i deres fælles husholdning, og partneren hjælper derved med at få økonomien bragt på fode.

Hvis unge har udfordringer med økonomien, kan de få hjælp her:

- Forbrugerrådet TÆNKs Økonomi- og Gældsrådgivning
- Settlementet på Vesterbro [i samarbejde med bankerne]
- KFUMs Sociale Arbejde [i samarbejde med bankerne]
- Den Sociale Retshjælp
- Gældsvejledningen hos Københavns Kommune

— **Figur 3.11** · Unge får omsider lært, hvordan de håndterer deres økonomi og løst de bagvedliggende problemer

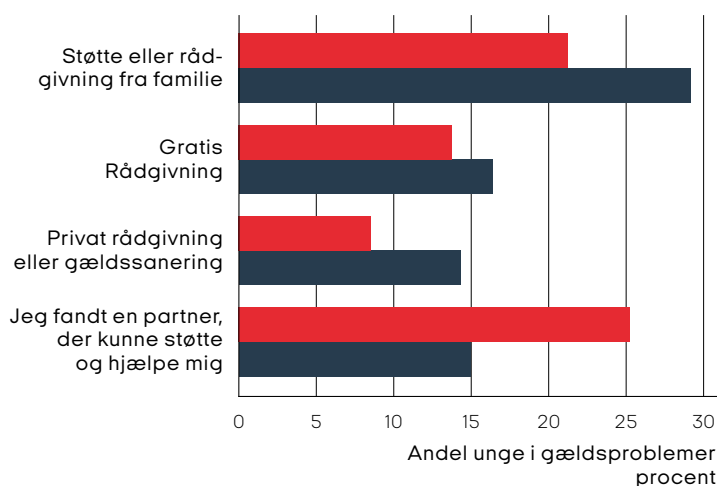

- Unge der ender i langvarige gældsproblemer
- Alle unge i gældsproblemer

Figuren viser andelen af unge i gældsproblemer – samlet og unge i langvarige problemer – der svarer, at den givne faktor var udslagsgivende for, at deres gældsproblemer blev bragt til ende.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

— **Figur 3.12** · Mange unge får hjælp fra deres familie, partner eller en gældsrådgiver

- Unge der ender i langvarige gældsproblemer
- Gns. for alle unge i gældsproblemer

Figuren viser andelen af unge i gældsproblemer – både samlet og for unge i langvarige problemer – der svarer, at de fik hjælp af den givne type.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

4

Når unge får børn

At få børn er en stor livsbegivenhed. Det er dog også krævende på mange måder, særligt for meget unge forældre, der pludselig ikke kun har sig selv at tage vare på.

Omkring én ud af 11 unge får børn, inden de er fyldt 24 år. Og mange af dem kommer desværre skævt fra start økonomisk. Faktisk viser vores spørgeskemaundersøgelse, at to ud af tre unge, der får børn, inden de bliver 24 år, oplever gældsproblemer eller økonomisk ubalance som konsekvens af forældreskabet, jf. data og forklaringer nedenfor.

Der kan være mange grunde til, at så mange unge forældre kommer økonomisk skævt fra start: Ofte har de unge endnu ikke en stabil indkomst, et stabilt parforhold og en fælles husholdning med den anden

forældre. Desuden viser vores analyse, at der er et generelt sammenfald mellem unge, der får børn tidligt, og unge, der har tendens til gældsproblemer – uden at det nødvendigvis har noget med deres forældreskab at gøre.

Finans Danmark og Forbrugerrådet Tænk er gået sammen om en analyse, der ser nærmere på den økonomiske adfærd blandt unge forældre. Hvilke økonomiske udfordringer de oplever som unge forældre, og hvilke økonomiske konsekvenser det har at blive forældre i en ung alder.

**Forbrugerrådet
Tænk**

Data og forklaringer

Analysen i dette kapitel baserer sig blandt andet på svar fra spørgeskemaundersøgelsen, som også blev anvendt i kapitel 3. Ud af de 3.063 deltagere i undersøgelsen svarer 518, at de har fået børn tidligt, og heraf svarer 248, at de også har været i gældsproblemer.

Her er unge forældre defineret som unge, der får børn inden de bliver 24 år og/eller inden de og deres partner kommer ud på arbejdsmarkedet. Gældsproblemer er defineret som situationer, hvor de unge gentagne gange inden for et år ikke har kunnet betale deres regninger eller renter/afdrag på lån til tiden, eller hvis de har været til inkasso eller registreret i RKL.

I spørgeskemaet har vi spurgt til de unges egne oplevelser af at få børn tidligt, og hvordan det har påvirket deres økonomi. Desuden har vi spurgt til en lang række baggrundsvariable; køn, alder, beskæftigelse, deres alder da de fik børn mv. Svarene fra spørgeskemaet er vægtede, så de matcher populationen i forhold til de unges

alder, køn og fordelingen på regioner i dag. I analysen anvender vi desuden Danmarks Statistiks registerdata koblet med SKATs data for gældsrestancer for alle unge fra 2006 til 2018. Her er gældsproblemer defineret ud fra, om den unge har gældsrestancer i det pågældende år. Desuden er alder for førstegangsførelse angivet primo året, da vi ikke kender folks fødselsdato. Vores tal for andelen af unge fædre kan undervurdere den faktiske udvikling marginalt, da vi i få tilfælde ikke kender identiteten på barnets far – enten fordi faren er ukendt, eller fordi faren ikke er dansk statsborger.

I figur 4.8 anvender vi desuden en statistisk model (en såkaldt probit-model), der estimerer unges sandsynlighed for at få børn, inden de bliver 22 år. Modellen estimerer denne sandsynlighed på baggrund af de unges socioøkonomiske forhold, deres beskæftigelse, bopælskommune, boligforhold samt deres mors alder, da de selv blev født.

Lidt under hver 11. har fået barn, inden de bliver 24 år

I gennemsnit bliver vi i Danmark først forældre, når vi bliver 30 år. Men en mindre del får børn allerede i de tidlige ungdomsår. I 21-årsalderen har knap en ud af 30 fået barn, og i 23-årsalderen gælder det for ca. en ud af 11, jf. figur 4.1. Kvinder får typisk tidligere børn, end mænd gør. Således har knap hver ottende kvinde fået barn i 23-årsalderen, hvor det kun gælder for hver 18. mand.

Andelen af unge forældre er betydeligt lavere i og omkring de store studiebyer som København, Aarhus, Aalborg og Odense, end det er tilfældet andre steder i landet, jf. figur 4.2. Andelen af unge forældre er højest på Lolland, hvor over hver fjerde har fået barn

som 23-årig. Det tyder generelt på, at uddannelse og karriere ofte har stor betydning for, hvornår unge føler sig klar til at stifte familie

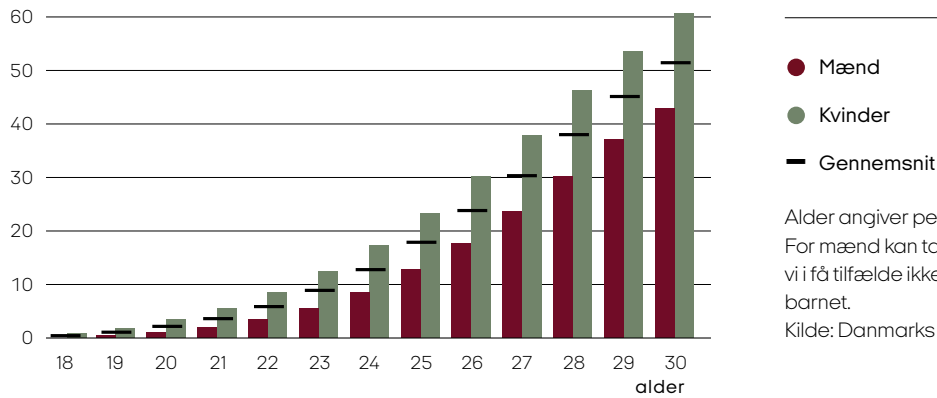
Det underbygges af, at andelen af unge forældre generelt er lav for unge på vej mod en videregående uddannelse (gymnasieuddannelser inkl.), jf. figur 4.3. Her har kun én ud af 150 fået barn som 21-årig og én ud af 50 fået barn som 23-årig. Omvendt ser vi de højeste andele af unge forældre blandt studerende på ikke-videregående uddannelser. Her har ca. én ud af 25 fået barn som 21-årig, og knap hver 10. har fået barn som 23-årig.

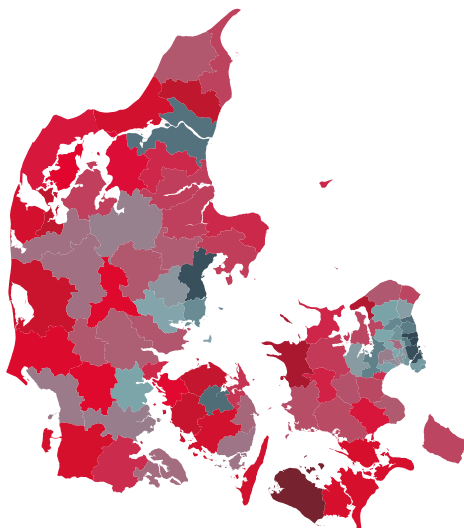
” To ud af tre unge, der får børn, inden de bliver 24 år, oplever gældsproblemer eller økonomisk ubalance som konsekvens af forældreskabet

— **Figur 4.1 · Hver 11. får børn inden de er fyldt 24 år**

Andel der har fået børn
procent

— **Figur 4.2 · Unge får senere børn i og omkring de store studiebyer**

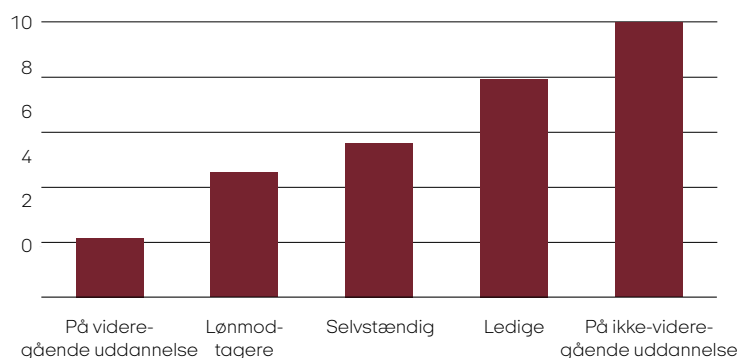

2017-tal. Figuren viser andelen af unge på 23 år, der har fået barn, opdelt på landsdele. Her ser vi på de unges familiesituation og alder i starten af året.

Kilde: Danmarks Statistik registerdata.

— **Figur 4.3 · Ledige og unge på ikke-videregående uddannelser får oftere børn tidligt**

Andel der har fået børn inden de bliver 24 år
procent

Figuren viser andelen af unge, der får børn inden de bliver 24 år – hvor alder angives som personens alder i starten af året. Figuren angiver de unges beskæftigelse det år, de blev forældre, jf. definitioner på beskæftigelsestyper i definitioner og data på side 21. Spørgeskemaundersøgelsen viser samme tendenser.

Kilde: Statistikbanken og Danmarks Statistik registerdata.

Unge forældre kommer oftere økonomisk skævt fra start

At få børn stiller store krav til forældrene, og mange kommer økonomisk skævt fra start. Tendensen er, at unge, der bliver forældre, mens de er mellem 18-24 år, oftere udvikler gældsproblemer end jævnaldrende unge uden børn, jf. figur 4.4.

For unge, der får børn som 18-årige, stiger andelen, der kommer i gældsproblemer ganske kraftigt i årene efter, de er blevet forældre. Til sammenligning stiger andelen i gældsproblemer ikke nær så hurtigt for unge 18-årige uden børn. Tendensen er også ganske kraftig for unge, der får børn i 21-23-årsalderen, hvorimod unge, der får børn som 26-årige, stort set har samme eller lidt mindre tendens til gældsproblemer som unge på samme alder uden børn. Sidstnævnte kan hænge sammen med, at unge, der får børn senere, oftere er i forhold og ofte bor sammen, hvilket skaber stabilitet og overskud både økonomisk og på anden vis.

Disse resultater bekræftes af vores spørgeskemaundersøgelse. Ud af alle unge, der fik børn, før de fyldte 24 år, svarer lidt under halvdelen, at de også har været i gældsproblemer inden de blev 24 år, jf. figur 4.5. Til sammenligning svarer kun lidt over hver tiende ung, der ikke har fået børn tidligt, at de har været i gældsproblemer inden de blev 24 år.

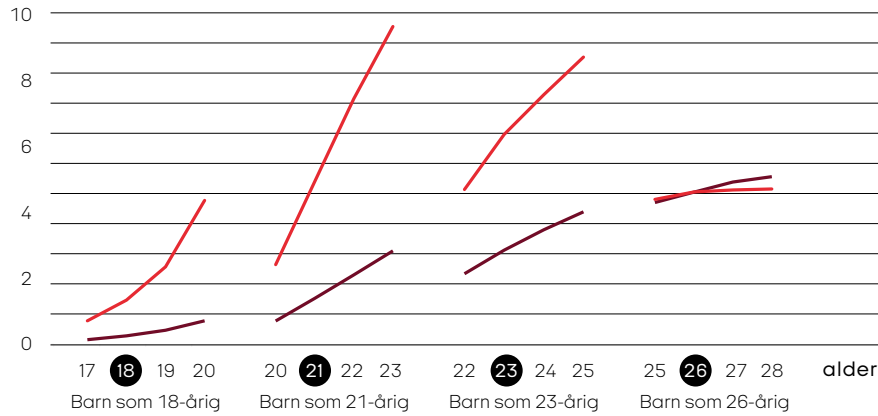
Når vi spørger til de unge forældres egen vurdering, svarer næsten to tredjedele, at forældreskabet medførte økonomiske vanskeligheder, og for en tredjedel har det medført egentlige gældsproblemer. Denne tendens er endnu højere, når vi spørger de meget unge forældre, der fik børn, inden de blev 21 år, jf. figur 4.6.

” Unge, der bliver forældre, mens de er mellem 18-24 år, udvikler oftere gældsproblemer end jævnaldrende unge uden børn

Figur 4.4 · Mange unge kommer i gældsproblemer, når de får børn tidligt

Andel med gæld i restance
procent

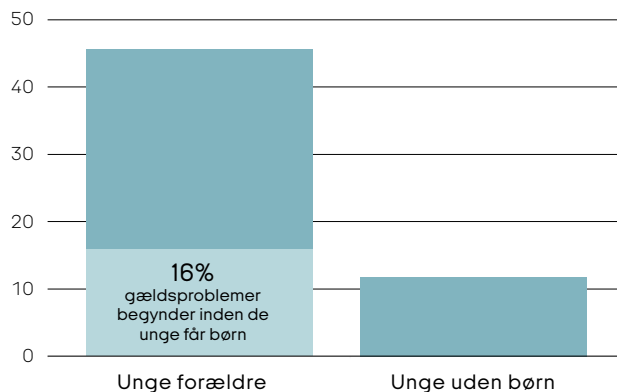
- Unge forældre
- Unge uden børn

Her ser vi på udviklingen i andel af unge i gældsproblemer, afhængigt af, om de får børn tidligt eller ej. Gældsproblemer er defineret ud fra, om de unge har gæld i restance, jf. definitioner i data og forklaringer på side 49.

Kilde: Statistikbanken og Danmarks Statistik registerdata.

Figur 4.5 · Unge forældre kommer oftere i gældsproblemer

Unge i gældsproblemer inden de bliver 24 år
procent

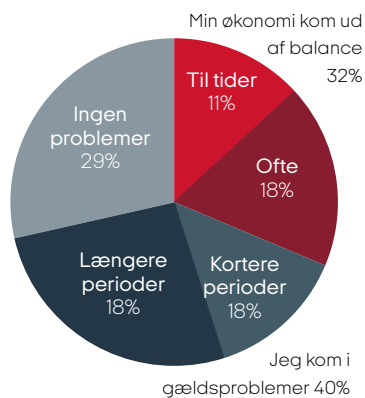

Figuren viser andelen af unge, der svarer, at de har været i gældsproblemer inden de blev 24 år, opdelt på hhv. unge, der har fået børn inden de blev 24 år (unge forældre), og andre unge. For unge forældre viser søjlen også, hvor ofte de unges gældsproblemer begynder ét eller flere år før, de bliver forældre – for eksempel hvis de blev forældre som 22-årige, men kom i gældsproblemer allerede som 20-årige.

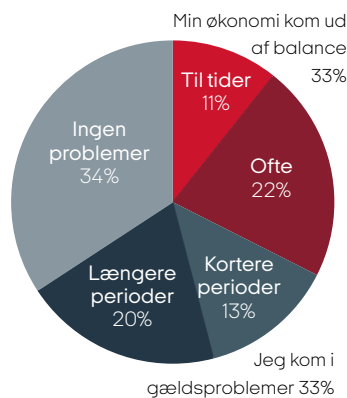
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. af spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år. Det kræver, at de unge er over 24 år, for at vi kan vide, om de har fået børn og/eller har været i gældsproblemer, inden de blev 24 år. Figuren bruger derfor kun svar givet af de i alt 2.046 25-35-årige.

Figur 4.6 · To ud af tre unge forældre oplever, at det er svært at få økonomien til at hænge sammen

Unge, der får børn inden de er 21 år

Unge, der får børn inden de er 24 år*

"De unge forældre blev spurgt: "I hvilket omfang skabte det ubalance i din økonomi, at du blev forælder?"

*) Her inkluderer vi også unge, der får børn, inden de og deres eventuelle partner kommer ud på arbejdsmarkedet, jf. definition i data og forklaringer på side 49. Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. af spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

De unges baggrund har en central betydning

Det er ikke altid direkte relateret til forældreskabet, når unge, der får børn tidligt, også har høj tendens til gældsproblemer. I sidste afsnit fandt vi, at knap halvdelen af alle unge, der får børn tidligt, oplever gældsproblemer, inden de bliver 24 år, men kun en tredjedel svarer, at gældsproblemerne var relateret til forældreskabet, jf. hhv. figur 4.5 og figur 4.6. Vi kan også se, at gældsproblemerne for unge, der bliver forældre tidligt, i en tredjedel af tilfældene begynder i årene inden de bliver forældre, jf. markeringen i figur 4.5.

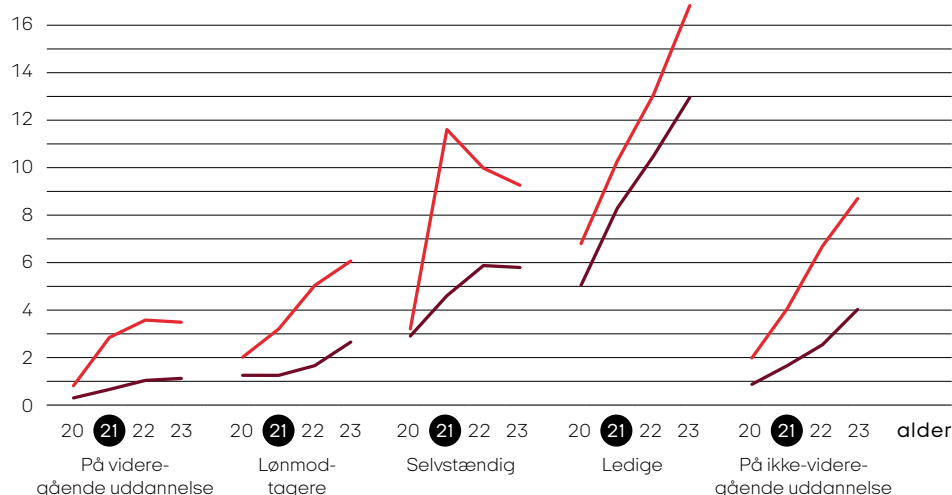
Det indikerer, at de unge, som har tendens til at få børn tidligt, også har tendens til at komme i gældsproblemer – uden det nødvendigvis har noget med deres forældreskab at gøre. Når vi ser på andelen af unge i gældsproblemer afhængigt af beskæftigelse, ser vi også særligt ofte gældsproblemer for unge forældre på ikke-videregående uddannelser, selvstæn-

dige og unge ledige, jf. figur 4.7. Og dette er netop de samme beskæftigelses kategorier, hvor vi tidligere fandt en høj tendens til at få børn tidligt, jf. figur 4.3.

Betydningen af de unges baggrund kan faktisk ses endnu tydeligere, hvis vi zoomer ind på tendensen til gældsproblemer for unge med hhv. høj og lav sandsynlighed for at få børn tidligt, jf. metodeforklaring nederst i data og forklaringer på side 49. Her finder vi, at unge, der har en høj sandsynlighed for at få børn tidligt ofte kommer i gældsproblemer, uanset om de ender med ikke at få børn tidligt eller ej, jf. figur 4.8. Og hvis de ender med at få børn tidligt, indikerer tallene, at de ofte har svært ved at styre deres økonomi. Unge, der har lav sandsynlighed for at få børn tidligt, har generelt også lav tendens til gældsproblemer. Men ser vi isoleret på denne gruppe, har de unge forældre – også her – en højere tendens til gældsproblemer end andre unge.

Figur 4.7 · Gældsproblemer for unge forældre varierer med deres beskæftigelse

Andel med gæld i restance
procent

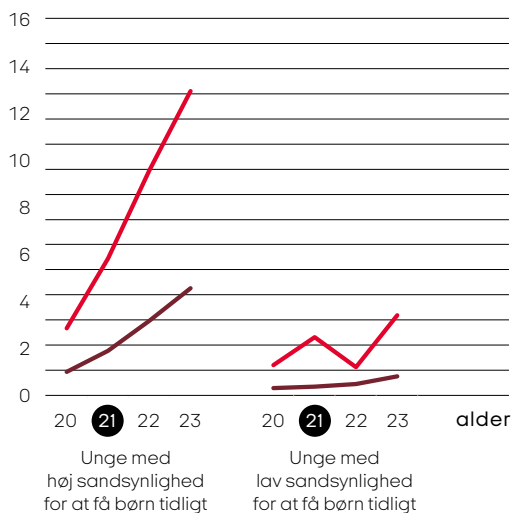
- Unge forældre
- Unge uden børn

Her ser vi på udviklingen i andel af unge i gældsproblemer, afhængigt af deres beskæftigelse, samt hvorvidt de får børn som 21-årige eller ej. Gældsproblemer er defineret ud fra, om de unge har gæld i restance, jf. data og forklaringer på side 49, samt definitioner på beskæftigelsestyper i definitioner og data på side 21. Disse tendenser kan vi gense ud fra de unges egne vurderinger og svar i spørgeskemaundersøgelsen.
Kilde: Statistikbanken og Danmarks Statistik registerdata.

— **Figur 4.8 · Større tendens til gældsproblemer for unge med høj sandsynlighed for at få børn tidligt**

Andel af unge med gældsproblemer
procent

- Unge forældre
- Unge uden børn

Her ser vi på udviklingen i andel af unge i gældsproblemer, afhængigt af, om vi ud fra deres baggrundskarakteristika, finder en stor eller lille sandsynlighed for, at de får børn tidligt samt hvorvidt de får børn som 21-årige. Denne sandsynlighed er estimeret ud fra en probit-model, jf. data og forklaringer på side 49.

Kilde: Statistikbanken og Danmarks Statistik registerdata.

Det bliver særligt svært, når forældrene ikke er sammen om forældrerollen

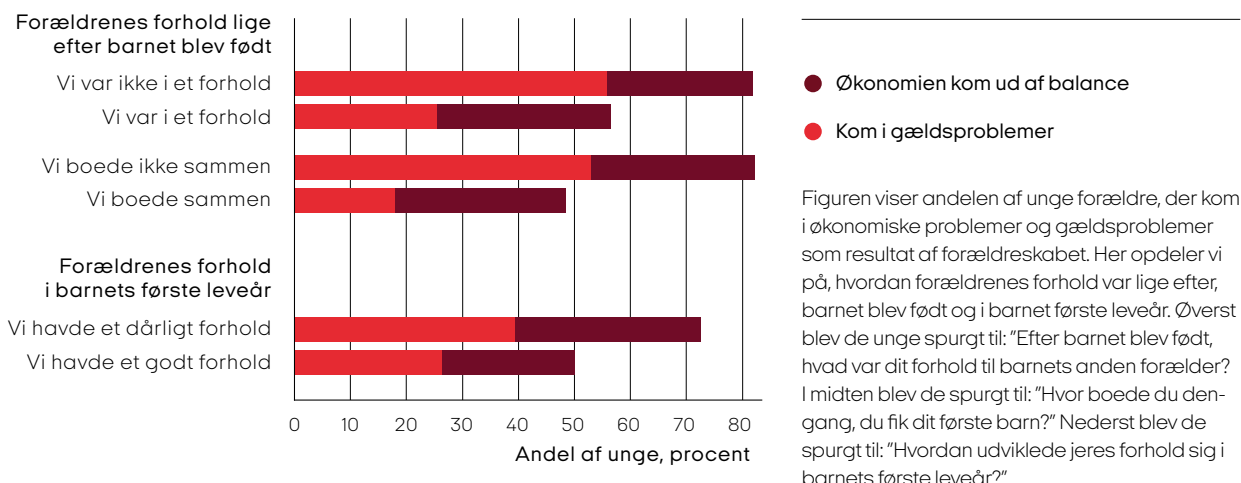
Noget der også kan gøre forældreskabet svært – både rent økonomiske og på anden vis – er, hvis forældrene ikke bor sammen og ikke er i et forhold, når barnet bliver født, jf. figur 4.9. Tilsvarende har det også stor betydning, hvordan de unge forældres forhold udvikler sig i barnets første leveår.

Disse tendenser kan også til dels forklare de hyppigere gældsproblemer for de meget unge forældre, da unge forældre sjældnere er i et forhold og sjældnere er samboende, når de bliver forældre. Der ses

også en tendens til, at unge forældre oftere går fra hinanden ét til to år efter, de har fået barn sammen.

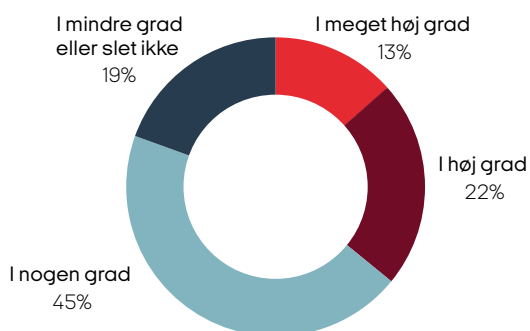
Her kan de økonomiske problemer og gældsproblemer tilmed forværre situationen yderligere. En tredjedel af de unge forældre i økonomiske problemer og gældsproblemer svarer nemlig, at problemerne i høj eller meget høj grad har forværret deres forhold, jf. figur 4.10. Når tingene begynder at gå skævt rent økonomisk, øger det altså også risikoen for, at forældrenes forhold også går skævt.

Figur 4.9 · Et dårligt forhold har store konsekvenser for økonomien

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. af spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år. I denne figur ser vi kun på unge, der har fået barn for min. 2 år siden, så vi også har information om, hvordan deres forhold udvikler sig, i årene efter de er blevet forældre.

Figur 4.10 · Økonomiske vanskeligheder forværrer ofte de unge forældres forhold

De unge blev her spurgt: "Har de økonomiske vanskeligheder forværret jeres forhold?" Figuren viser svarene fra unge forældre, der oplever gældsproblemer eller økonomisk ubalance som konsekvens af forældreskabet.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. af spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

Unge forældres økonomiske udfordringer

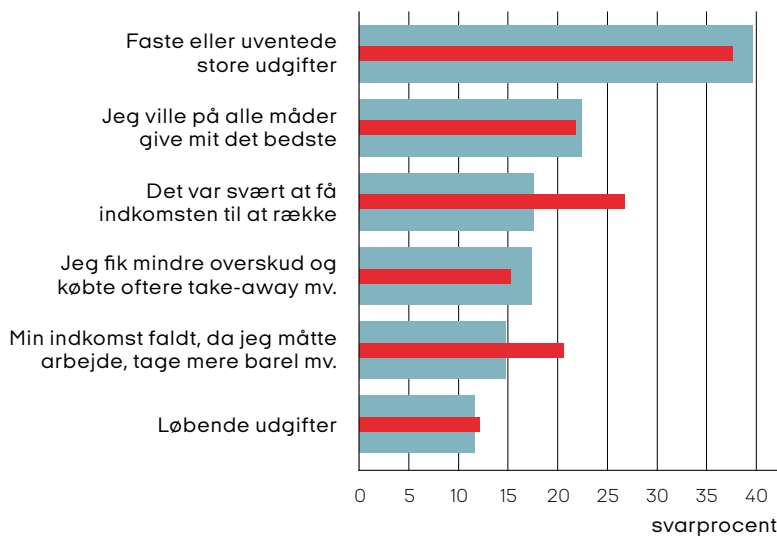
Mange unge forældre oplever, at det er svært at få indkomsten til at række. Det svarer lidt under hver femte, når vi ser på alle unge forældre, og lidt over hver fjerde, når vi ser på unge forældre, der ender i gældsproblemer, jf. figur 4.11.

Det er ofte de faste udgifter og de store uforudsete udgifter, der gør det svært for de unge forældre. Det

svarer over halvdelen af de unge forældre. Og her er der kun en meget lille forskel mellem dem, der oplever gældsproblemerne som resultat af forældreskabet, og dem, der ikke gør. Mange svarer også, at det bliver en udfordring, at de på alle måder vil give deres børn det bedste. For unge forældre, der ender i gældsproblemer, svarer mange også, at deres indkomst faldt, fordi de måtte arbejde mindre, tage mere barsel mv.

— **Figur 4.11 · Særligt de faste og de store uforudsete udgifter gør det svært**

● Alle unge forældre
● Unge forældre der oplever gældsproblemer

Her blev de unge spurgt ind til udfordringerne ved forældreskabet: "Hvad var særligt svært rent økonomisk?"
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. af spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

Unge forældre reagerer forskelligt på de økonomiske udfordringer

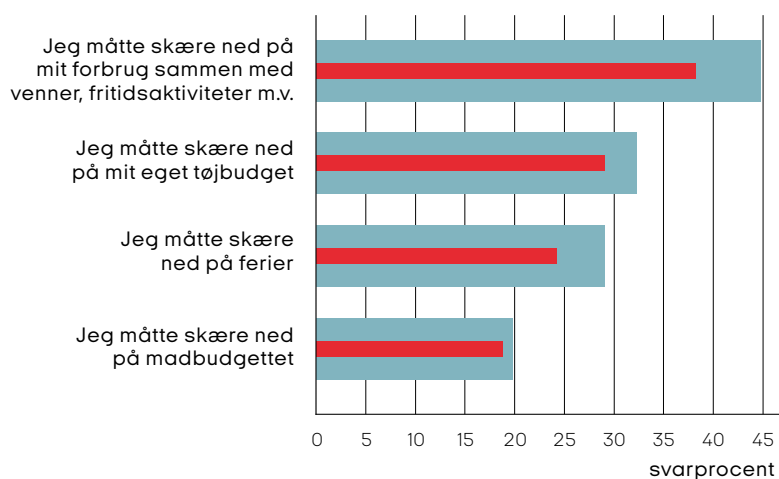
Ser vi videre på ændringer i de unges forbrug som reaktion på udfordringerne, svarer mange unge, der har svært ved at få indkomsten til at række, at de har skåret ned på deres forbrug – både forbrug sammen med venner og på fritidsaktiviteter, deres eget tøjbudget og ferier, jf. figur 4.12. Her ser vi dog en tendens til, at unge forældre, der ender i gældsproblemer, sjældnere skærer ned på deres eget forbrug.

Kigger vi på de unges finansielle reaktioner, svarer mange unge, der har svært ved at få indkomsten til at række, at de tager lån fra forældre, bruger af egen opsparing eller optager forskellige former for forbrugslån, jf. figur 4.13. Her ser vi en tendens til, at unge forældre, der ender i gældsproblemer, oftere reagerer ved at optage de meget dyre forbrugslån; overtrække deres bankkonto, optage forbrugslån uden om banken eller udsætte eller undlade at betale regninger. Og som vi så i kapitel 3, er det særligt

her, at der er stor risiko for, at problemerne udvikler sig yderligere.

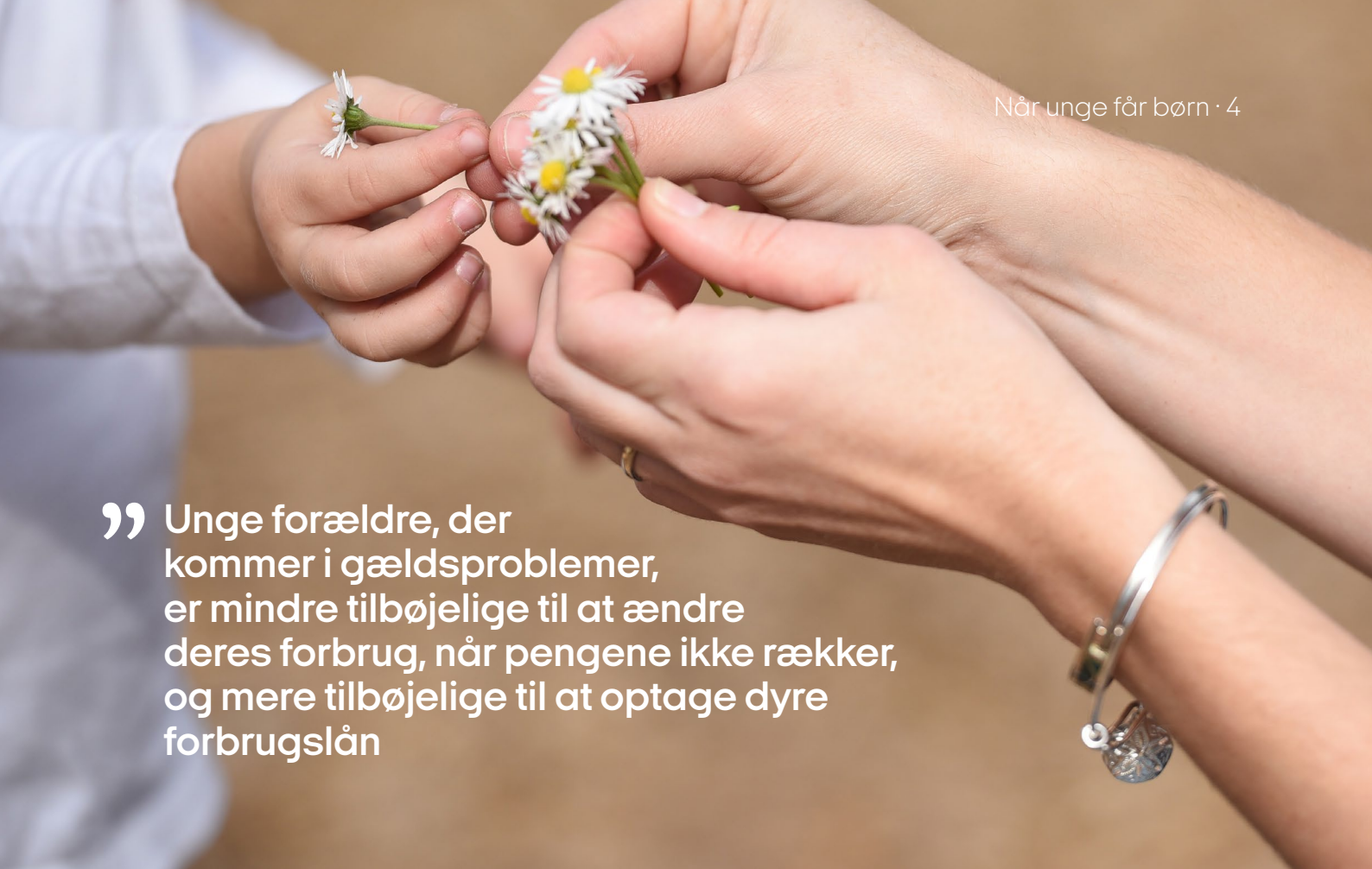
Vi kan altså konstatere, at mange unge forældre har svært ved at få økonomien til at balancere. Men det er særligt i deres reaktion på udfordringerne, at unge, der ender i gældsproblemer, skiller sig ud. De er mindre tilbøjelige til at ændre deres forbrug, når pengene ikke rækker, og mere tilbøjelige til at optage dyre forbrugslån. Dette kan skyldes flere ting, f.eks. at de unge, der oplever gældsproblemer allerede ved barnets fødsel, har skåret deres udgifter og forbrug ind til benet.

— **Figur 4.12 · Unge forældre, der ender i gældsproblemer, skærer sjældnere ned på deres eget forbrug**

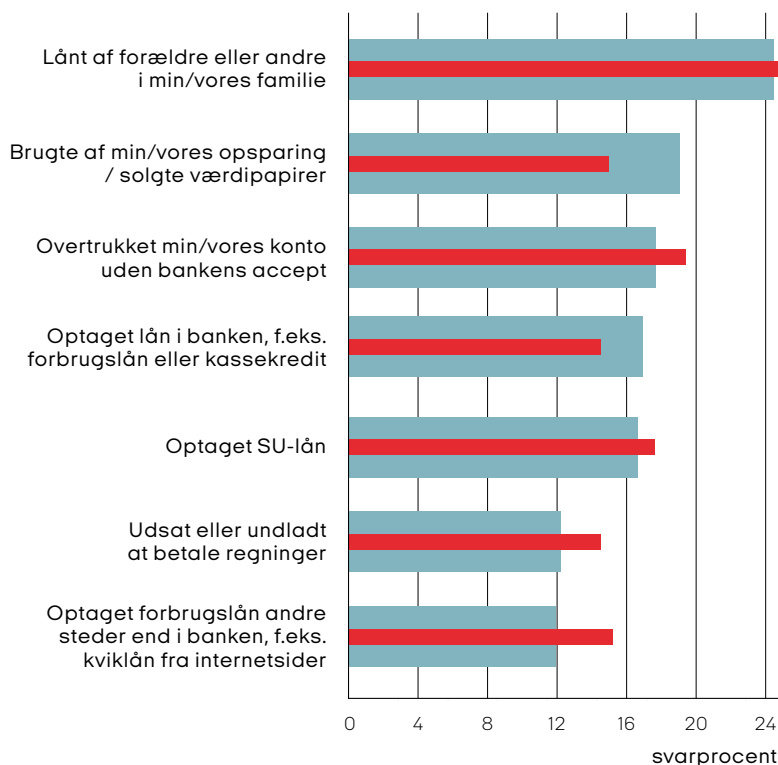
- Unge forældre der har svært ved at få indkomsten til at række
- Unge forældre der oplever gældsproblemer

Her blev de unge spurgt ind til deres reaktion på de økonomiske udfordringer: "Oplevede du ofte, at du måtte give afkald på dine behov, fordi du ikke havde råd?" Unge forældre, der har svært ved at få indkomsten til at række, inkluderer alle dem, der svarer positivt på det spørgsmål i figur 4.11, samt unge, der oplever gældsproblemer eller økonomisk ubalance som konsekvens af forældreskabet. Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. af spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

” Unge forældre, der kommer i gældsproblemer, er mindre tilbøjelige til at ændre deres forbrug, når pengene ikke rækker, og mere tilbøjelige til at optage dyre forbrugs lån

— **Figur 4.13** · Unge forældre, der ender i gældsproblemer, tager oftere dyre lån, når pengene ikke rækker

- Unge forældre der har svært ved at få indkomsten til at række
- Unge forældre der oplever gældsproblemer

Her blev de unge spurgt ind til deres reaktion på de økonomiske udfordringer: "Hvad gjorde du / I, når pengene ikke rakte?" Unge forældre, der har svært ved at få indkomsten til at række, inkluderer alle dem, der svarer positivt på det spørgsmål i figur 4.11, samt unge, der oplever gældsproblemer eller økonomisk ubalance som konsekvens af forældreskabet. Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. af spørgeskemaundersøgelse blandt 3.063 unge imellem 20 og 35 år.

FINANS
DANMARK

Amaliegade 7
1256 København K
Tlf. 3370 1000
mail@finansdanmark.dk